

Tutkimus ja kehittäminen: tulokset 2008

Tekijät Siru Nylén-Karo, t&k-vastuuhenkilöt, LVM		Julkaisun laji Raportti	
		Toimeksiantaja Liikenne- ja viestintäministeriö	
		Toimielimen asettamispäivämäärä	
Julkaisun nimi Tutkimus ja kehittäminen: tulokset 2008			
Tiivistelmä <p>Liikenne- ja viestintäministeriön t&k-ohjelmat ja -projektit toimivat laajassa yhteistyössä kuntien, yritysten, hallinnonalan virastojen, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Tutkimustuloksia hyödynnetään aktiivisesti ja sen eteen tehdään suunnitelmallista viestintätöitä.</p> <p>Ministeriö perustaa visionsa, tavoitteiden asettamisen samoin kuin strategioidensa toteuttamisen t&k-toiminnasta saataviin tietoihin. Projektit toimivat ideoita synnyttävinä ja toimintaa suuntaavina tietoperustoina ministeriön päätöksentekoprosessin eri vaiheissa. Tutkimustulosten sovellusarvo ministeriössä on korkea liikenne- ja väyläpolitiikan sekä tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikan alueilla. Tähän käytettävä määräraha oli vuonna 2008 noin 5,8 miljoonaa euroa. Rahoitusyhteistyö hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa moninkertaistaa tämän.</p> <p>Ministeriö teettää vuosittain pitkäjänteisiä ja laajoja t&k-ohjelmakokonaisuuksia sekä lukuisia pienempiä projekteja ja selvityksiä. Ohjelmiin kuuluvien ja erillisten projektien yhteismäärä on vuosittain noin 200 kappaletta.</p> <p>Tässä julkaisussa on yleiskuvaus liikenne- ja viestintäministeriön teettämän t&k-toiminnan tuloksista vuodelta 2008. Tulokset on esitetty ohjelmittain ja projekteittain. Kaikista näistä on saatavana lisätietoa joko yhteyshenkilöiltä, ministeriön verkkosivuilta, julkaisuista tai ohjelmien omilta sivuilta.</p>			
Avainsanat (asiasanat) Tutkimus, kehittäminen, tulokset, liikenne, viestintä, tietoyhteiskunta			
Muut tiedot Yhteyshenkilöt / LVM Martti Mäkelä ja Siru Nylén-Karo			
Sarjan nimi ja numero Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 32/2009		ISSN 1457-7488 (painotuote) 1795-4045 (verkkojulkaisu)	ISBN 978-952-243-075-5 (painotuote) 978-952-243-076-2 (verkkojulkaisu)
Sivumäärä (painotuote) 44	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Liikenne- ja viestintäministeriö		Kustantaja Liikenne- ja viestintäministeriö	

Författare Siru Nylén-Karo och		Typ av publikation Rapport	
FoU-ansvariga på kommunikationsministeriet		Uppdragsgivare Kommunikationsministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet	
Publikation Forskning och utveckling: resultaten 2008			
Referat <p>Kommunikationsministeriets FoU-program och -projekt utförs i tätt samarbete med kommuner, företag, ämbetsverk på förvaltningsområdet, universitet, högskolor och forskningsinstitut. Forskningsresultaten utnyttjas aktivt och information om resultaten sprids systematiskt.</p> <p>Ministeriets visioner, måluppställning och strategier grundar sig på de resultat som FoU-verksamheten leder till. FoU-projekten främjar nytänkande och fungerar som riktgivande informationsunderlag i de olika faserna av beslutsfattandet vid ministeriet. Ministeriet utnyttjar forskningsresultaten i synnerhet inom trafik- och farledspolitikerna samt inom informationssamhälls- och kommunikationspolitiken. För detta ändamål användes 2008 ett anslag om 5,8 miljoner euro. I praktiken mångfaldigas beloppet av finansieringssamarbetet mellan förvaltningsområdet och dess intressentgrupper.</p> <p>Ministeriet utför och beställer varje år långsiktiga och omfattande FoU-programhelheter samt ett antal mindre projekt och utredningar. Sammanlagt uppgår antalet fristående projekt och projekt som ingår olika program till ca 200 stycken om året.</p> <p>Denna publikation ger en generell överblick av resultaten av kommunikationsministeriets forsknings- och utvecklingsverksamhet. Resultaten uppvisas programvis och projektvis. Ytterligare information om samtliga program och projekt fås antingen av kontaktpersonerna, från ministeriets webbplats, publikationerna eller de enskilda programmens webbplatser.</p>			
Nyckelord forskning, utveckling, resultat, trafik, transport, kommunikation, informationssamhället			
Övriga uppgifter Kontaktpersoner på kommunikationsministeriet är Martti Mäkelä och Siru Nylén-Karo			
Seriens namn och nummer Kommunikationsministeriets publikationer 32/2009		ISSN 1457-7488 (trycksak) 1795-4045 (nätpublikation)	ISBN 978-952-243-075-5 (trycksak) 978-952-243-076-2 (nätpublikation)
Sidoantal (trycksak) 44	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Kommunikationsministeriet		Förlag Kommunikationsministeriet	

Authors Siru Nylén-Karo,	Type of publication Report		
the R&D of the Ministry of Transport and	Assigned by Ministry of Transport and Communications		
Communications	Date when body appointed		
Name of the publication			
Abstract <p>The Finnish Ministry of Transport and Communications' R&D programmes and projects are carried out in broad cooperation with municipalities, enterprises, government departments within the Ministry's administrative sector, universities and research institutes. The results are actively utilised and the information is systematically disseminated.</p> <p>The R&D results form a basis for the Ministry's vision, goal setting and strategy implementation. Projects act as information foundations that produce ideas and direct the operations in different stages of the Ministry's decision-making processes. The results are applied to a high degree in the fields of transport and infrastructure policy and information society and communications policy. In 2008 a total of 5,8 million euros were allocated for that purpose. The sum multiplied through the finance cooperation with the administrative sector and interest groups.</p> <p>The Ministry commissions long-term and comprehensive R&D programmes and a range of smaller projects. The annual number of programme-related and individual projects amounts to 200.</p> <p>This report outlines the results of R&D activities commissioned by the Ministry in 2008. The results are represented according to programmes and projects. Further information on all of these can be obtained from the contact persons or the Ministry's and programmes' web pages and publications.</p>			
Keywords Research, development, results, transport, communications, information society			
Miscellaneous Contact persons at the Ministry: Martti Mäkelä and Siru Nylén-Karo			
Serial name and number Publications of the Ministry of Transport and Communications 32/2009	ISSN 1457-7488 (printed version) 1795-4045 (electronic version)	ISBN 978-952-243-075-5 (printed version) 978-952-243-076-2 (electronic version)	
Pages, total (printed version) 44	Language Finnish	Price	Confidence status Public
Distributed and published by Ministry of Transport and Communications			

ESIPUHE

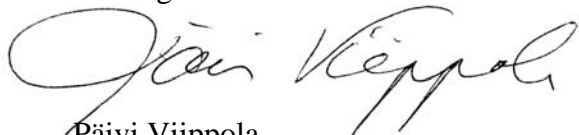
Tähän julkaisuun on koottu liikenne- ja viestintäministeriön teettämän tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulokset vuodelta 2008. Ministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaiskustannukset olivat vuonna 2008 noin 5,8 miljoonaa euroa. Isoissa ohjelmissa ja muissa hankkeissa toteutettava laaja rahoitusyhteistyö hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa moninkertaisti tuon rahoituspanoksen.

Liikenne- ja viestintäministeriön t&k-ohjelmat ja -projektit toimivat laajassa yhteistyössä kuntien, yritysten, hallinnonalan virastojen, yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Myös kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön osallistuttiin aktiivisesti. Tutkimusrahoituksella mahdollistettiin liikenne- ja väyläpolitiikkaa sekä tietoyhteiskunta- ja viestintäpolitiikkaa toteuttavia konkreettisia hankkeita ja palvelujen kehittämistä. Tutkimustoiminnasta saatava tieto on ollut monin tavoin ideoita antavana ja toimintaa suuntaavana pohjana ministeriön päätöksentekoprosesseissa.

Ministeriö teettää pitkäjänteisiä ja laajempia t&k-ohjelmakokonaisuuksia sekä lukuisia pienempiä projekteja ja selvityksiä. Vuonna 2008 laajemmista ohjelmista käynnissä olivat käynnissä mm. Turvallinen liikenne 2025, pitkän tähtäimen liikenneturvallisuuden tutkimus- ja kehittämisohjelma LINTU sekä Tietoyhteiskuntaohjelma.

Tietoa liikenne- ja viestintäministeriön ja hallinnonalan t&k-toiminnasta löytyy osoitteesta www.lvm.fi.

Helsingissä kesäkuussa 2009

Päivi Viippola
Hallintojohtaja

SISÄLLYSLUETTELO

1 LVM:N YMPÄRISTÖTUTKIMUS	2
2 LIIKENNETALOUS	4
3 LIIKENTEEN TELEMATIikka	5
4 LIIKENNETURVALLISUUS	8
5 KÄVELY JA PYÖRÄILY	12
6 VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUS	12
7 TAVARALIIKENNE JA LOGISTIIKKA	13
8 MERENKULKU JA VESILIIKENNE	15
9 TAKSILIIKENNE	17
10 LENTOLIIKENNE	17
11 VIESTINTÄPALVELUT	19
12 VIESTINTÄVERKOT	21
13 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA	23
14 SEKTORITUTKIMUS (SETU)	24
15 KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ	25
16 MINISTERIÖN VIESTINTÄ	29
17 HALLINNON KEHITTÄMINEN	31

1 LVM:N YMPÄRISTÖTUTKIMUS 2008

Ilmastonmuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen liittyvät hankkeet

Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti vuonna 2008 Ilmatieteen laitoksen vetämää *ACCLIM II – hanketta (Ilmastonmuutosarviot ja asiantuntijapalvelu sopeutumistutkimuksia varten)*. Hanke on jatkoa vuonna 2007 päättyneelle ACCLIM –hankkeelle (Sään ääri-ilmiöt nykyilmastossa ja uusimpiin mallikokeisiin perustuvat arviot ilmastonmuutoksesta sopeutumistutkimuksia varten). Hanke on osa laajempaa, eri rahoittajatahojen yhteistä ilmastonmuutokseen sopeutumisen tutkimusohjelmaa (ISTO). ACCLIM II -hanke pyrkii takaamaan suoran yhteyden ilmastoaineistojen tuottajien ja käyttäjien välillä niin, että tuotettavat aineistot vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita ja että käyttäjät saavat asiantuntijaopastusta ilmastotiedon soveltamisessa omissa sopeutumistutkimuksissaan. Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää myös ilmastonmuutoksen vaikutuksia tutkittaessa ja ilmastopolitiikan taustatietona. Hankkeen kotisivut ja 1. vaiheen julkaisut löytyvät osoitteesta http://www.ilmatieteenlaitos.fi/organisaatio/yhteys_92.html.

Oman ilmastopolitiikkansa valmistelua varten liikenne- ja viestintäministeriö tilasi VTT:ltä selvityksen, jossa tarkasteltiin mm. ajoneuvoteknologian ja nopeusrajoitusten vaikutuksia liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Selvityksen tuloksia hyödynnettiin sellaisenaan sekä kansallisen ilmasto- ja energiastrategian että LVM:n hallinnonalaa koskevan ilmastopolitiikan valmistelussa.

Huhtikuussa 2008 valmistui selvitys ns. liikkumisen ohjaustoiminnan organisoimisesta Suomessa (*LIIPALTO*) (<http://www.lvm.fi/web/fi/julkaisu/view/821121>). Hanketta rahoittivat liikenne- ja viestintäministeriön lisäksi myös Tiehallinto, Ratahallintokeskus, AKE, YTV, HKL ja Uudenmaan liitto. Selvityksessä tarkasteltiin valtakunnallisen/ seudullisten liikkumisen palvelukeskusten perustamismahdollisuuksia ja perustamis- ja käyttökustannuksia Suomessa sekä näiden keskusten vaikuttavuutta eräissä edelläkävijämaissa. Palvelukeskusten tehtävänä on edistää kestävästä liikkumisesta tiedollisen ohjauksen ja markkinoinnin kautta. Palvelukeskukset kehittävät myös eri kulkutapojen käyttöä ja yhdistämistä helpottavia palveluita. Liikkumisen palvelukeskukset on useissa Euroopan maissa todettu kustannustehokkaaksi ja nopeaksi keinoksi vaikuttaa liikenteen kysyntään. Tätä kautta niillä on merkittävä vaikutus liikennemääriin ja liikenteen aiheuttamiin kasvihuonekaasupäästöihin. Raportin pohjalta LVM:n liikennepolitiikan osasto linjasi syksyllä 2008 liikkumisen ohjauksen organisoimisen ja määrärahatarpeet hallinnonalalla.

Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti seurantavuonna yhdessä YTV:n kanssa myös toista liikkumisen ohjaus – hanketta: ”*Joukkoliikenteen järjestäjän rooli liikkumisen hallinnassa laajentuvalla pääkaupunkiseudulla*”. Selvityksen tarkoituksena on määrittellä pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen järjestämisestä tulevaisuudessa vastaavan organisaation (Helsingin seudun liikenne, HSL) rooli liikkumisen ohjauksessa. Hanke tuottaa mm. ehdotukset uuden organisaation liikkumisen ohjaus –tehtäviksi sekä arviot niistä aiheutuvista kustannuksista. Hankkeen loppuraportti valmistuu keväällä 2009.

Kesällä 2008 valmistui osana Ympäristöklusteritutkimusohjelmaa hanke *Matkatuotokset maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelussa - opas matkatuotosten arviointiin*. Hankkeen

loppuraporttiin (”Liikennetarpeen arviointi maankäytön suunnittelussa”) on koottu tietoja erilaisten maankäytön toimintojen – kuten asumisen, kaupan toimipaikkojen ja työpaikkojen – tuottamasta liikenteestä. Liikennetarvetta koskevia matkatuotostietoja voidaan hyödyntää maankäytön ja liikenteen suunnittelutilanteissa, joissa on tarpeen arvioida ratkaisujen liikenteellisiä vaikutuksia tai vertailla vaihtoehtoisia sijaintikohteita toisiinsa. Opas on herättänyt suurta kiinnostusta erityisesti kunnissa. Hanketta rahoittivat LVM:n ja YM:n lisäksi Tiehallinto ja useat kunnat.

Hankkeen loppuraportti löytyy YM:n nettisivuilta osoitteesta

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=309522&lan=FI>.

Raporttiin liittyvä taustaraportti Matkatuotokset liikenteen ja maankäytön suunnittelussa löytyy osoitteesta <http://www.tut.fi/liku/matkatuotokset>.

Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti seurantavuonna myös kolmea muuta liikenteen ja maankäytön yhdistämiseen liittyvää hanketta (rahoittajatahot suluissa): ”*Selvitys yhdyskuntarakenteen kehityksen vaikutuksista kasvihuonekaasupäästöihin*” (YM, LVM ja TEM), ”*Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia*” (Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä, Suomen Kuntaliitto, Pirkanmaan TE-keskus ja ympäristökeskus sekä LVM) sekä ”*Kestävä seudullinen maankäyttö ja liikenne*” (YM, LVM ja Tiehallinto). Näistä kaksi ensin mainittua valmistuvat kesällä 2009, viimeksi mainittu vuoden 2010 loppupuolella.

Liikenteen energiankulutuksen vähentämiseksi liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti vuonna 2008 liikenteen päästöjen ja energiankulutuksen tietojärjestelmän (EMISTRA) (www.emistra.fi) ylläpitoa ja kehitystyötä. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti Motivan hanketta, jonka avulla pyritään saamaan tietoa siitä, miten tehokkaita ja toimivia vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset tavarankuljetusten ja joukkoliikenteen toimialoilla ovat olleet. Liikenne- ja viestintäministeriö rahoitti vuonna 2008 myös ns. INTERACTION–pilottihanketta, jonka avulla tuotetaan tietoa siitä, miten kuljetusyrietykset ja kuljetuspalveluja tarvitsevat yritykset voivat yhteistyössä tehostaa kuljetusten energiatehokkuutta. Hankkeen avulla tuotetaan tietoa kuorma-auto- ja pakettiautoliikenteen energiansäästöohjelman uudistamistyötä varten.

Lisätietoja hankkeesta:

<http://www.motiva.fi/fi/yjay/teollisuus/kuljetusketjujenenergiakatselmus/interaction/>.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja AKE käynnistivät marraskuussa 2007 hankkeen *henkilöautojen energiamerkintöjen kehittämiseksi*. Hankkeessa luotiin henkilöautoille oma, kodinkoneliikkeistä tuttu A-G – energiamerkintäjärjestelmänsä. AKE uudistaa hankkeen pohjalta omaa ns. EkoAke – tietokantaansa niin, että tietokannasta on jatkossa irrotettavissa myös eri automerkkien energiankulutustiedot esimerkiksi autokauppojen käyttöön. Energiamerkkietieto on hankkeen seuraavassa vaiheessa (vuonna 2009) tarkoitus viedä näkyville ensin kahdessa pilottiautokaupassa, ja myöhemmin kaikissa autokaupoissa, mikäli EU:n aihetta koskeva asetusmuutos tulee ennakkotietojen mukaisesti voimaan (energiamerkki vaadittaisiin tämän asetuksen perusteella).

Muihin liikenteen päästöihin liittyvä tutkimus

LIPASTO-päästölaskelmajärjestelmän yksikköpäästöindeksien kehittämishanke käynnistettiin vuonna 2007. LIPASTO-järjestelmän nykyiset yksikköpäästöt ovat auttamatta vanhentuneet mm. ajoneuvokannan ja muiden kulkuvälineiden uudistumisen johdosta. LVM rahoitti yksin LIPASTO:n yksikköpäästöindeksien päivityksen ensimmäistä vaihetta vuonna 2007, mutta vuonna

2008 hanketta rahoittivat myös Finavia, Helsingin kaupunki, MKL, RHK, Tiehallinto, YM ja YTV. Tällainen laajempi yksikköpäästöindeksien päivitys LIPASTOon on tehtävä noin kerran vuosikymmenessä, jotta LIPASTO:n tiedot pysyisivät ajan tasalla.

Lisätietoa: <http://lipasto.vtt.fi/yksikkopaastot/index.htm>.

Vuonna 2008 saatiin päätökseen ns. *hiukkasmittauslaitteiden vertailuhanke*. Hankkeen kautta tuettiin EU:n uusimman ilmanlaatudirektiivin täytäntöönpanoa ja sitä rahoitti LVM:n lisäksi myös YM. EU:n uusin, ns. CAFE -ilmanlaatudirektiivi edellyttää, että käytössä olevat mittalaitteet on osoitettu toimiviksi kunkin jäsenvaltion olosuhteissa. Lisäksi uudistettu ilmanlaatudirektiivi tuo uusia mittaustarpeita sekä kunnille että toiminnanharjoittajille. Tutkimushankkeen avulla tuotettiin tietoa siitä, mitkä Suomessa käytettävät hiukkasmittauslaitteet toimivat EU:n vaatimalla tavalla ja miten hiukkaspäästöjen mittaustulokset (PM10, PM2.5) voidaan raportoida komissiolle.

Meluun liittyvä tutkimus

Runkomelu – hanke on VTT:llä teetettävä laaja tutkimushanke, jota rahoittavat YM, LVM, RHK ja TIEH. Hankkeen tavoitteena on selvittää, millaisia vaikutuksia tie- ja rautatieliikenteestä kantautuvalla runkoäänellä ja tärinällä on rakennusten rakenteisiin ja miten runkomelu siirtyy rakenteissa, miten runkomelua voidaan mitata ja torjua. Hanke toteutetaan vuosina 2008–2010.

Vuodenvaihteessa 2007/2008 päättyneessä vierintämelun tutkimus- ja kehittämishankkeessa (*VIEME-projektissa*) tutkittiin tiepäällysteiden ja renkaiden aiheuttamaa melua ja sen leviämistä. Projektissa tutkittiin myös mahdollisuutta alentaa melutasoja ja melulle altistumisen vähentämistä ilman, että pölyongelmat lisääntyvät ja/tai liikenneturvallisuus heikkenee.

Projektin loppuraportti löytyy liikenne- ja viestintäministeriön nettisivuilta osoitteesta <http://www.lvm.fi/web/fi/julkaisu/view/820740>.

Lisätietoja:
ylitarkastaja Saara Jääskeläinen, p. 09 160 28560, @lvm.fi

2 LIIKENNETALOUS

Liikenteen hinnoittelu

Liikenneministeri Anu Vehviläinen asettama työryhmä selvitti vuonna 2008 raskaan liikenteen tiemaksujärjestelmiä sekä niiden liikenteellisiä ja aluetaloudellisia vaikutuksia Kaakkois-Suomessa (LVM julkaisu 24/2008). Työryhmän asettaminen perustui mm. eduskunnan lausumaan raskaan liikenteen tienkäyttömaksuista.

Työryhmä tarkasteli neljää erilaista tiemaksujärjestelmää. Kaikki tutkitut järjestelmät olisi ollut mahdollista toteuttaa käytännössä. Kaikkien maksujärjestelmien tuotot olisivat ylittäneet selvästi järjestelmien kustannukset. Selvitys osoitti, että tiemaksun välittömät vaikutukset Kaakkois-Suomen yritystoimintaan jäisivät melko pieniksi. Tiemaksu alentaisi kuitenkin yritysten

kannattavuutta ja heikentäisi tästä syystä Kaakkois-Suomen vetovoimaa yritysten sijoittumis- ja kasvualueena. Pitkällä aikavälillä pelkästään Kaakkois-Suomeen kohdennettu tiemaksu vääristäisi aluekehitystä ja voisi johtaa tuotannon ja työllisyyden kasvun hidastumiseen muihin alueisiin verrattuna.

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti vuonna 2008 selvitystyön, jossa tutkitaan, minkälaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia mahdollisella ruuhkamaksulla olisi Helsingin seudulla. Taustalla ovat hallitusohjelman ja liikennepoliittisen selonteon asettamat tavoitteet. Selvityksessä tarkastellaan, voidaanko ruuhkamaksun avulla saavuttaa liikennepoliittisia tavoitteita ja yhteiskunnallista hyötyä. Lisäksi tarkastellaan voitaisiinko nämä tavoitteet saavuttaa paremmin ja kustannustehokkaammin jonkin toisen keinon avulla. Työssä hahmotellaan alustavasti, minkälaiset ruuhkamaksujärjestelmät voisivat käytännössä olla Helsingin seudulla ja tuotetaan tietopohjaa päätökselle, tulisiko ruuhkamaksujen valmistelussa edetä osana seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmatyötä.

Selvityksessä tarkastellaan kolmea ruuhkamaksumallia: kehämalli, linjamalli, vyöhykemalli ja mitä tapahtuu, jos käytössä ei ole ruuhkamaksuja. Lisäksi tutkitaan voidaanko jollakin muulla keinolla kuin ruuhkamaksulla saavuttaa samat tai paremmat vaikutukset.

Ruuhkamaksumallien vaikutuksia liikenteeseen on selvitetty ja tulokset osoittavat, että ruuhkamaksujen avulla liikennemäärät ja ruuhkaisuus alueella vähenee, ruuhka-aikojen matka-ajat lyhenevät ja joukkoliikenteen käyttö lisääntyy. Seuraavassa vaiheessa selvitetään ruuhkamaksujen yhteiskunnalliset vaikutukset. Selvitys valmistuu kesäkuussa 2009.

Liikenteen kansantaloudelliset vaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen yhteinen kolmivuotinen tutkimusohjelma *Liikenteen kansantaloudelliset vaikutukset* saatiin päätökseen. Tutkimusohjelmassa tarkasteltiin liikennettä kansantalouden kannalta ja arvioitiin liikennejärjestelmän ja sen kehittämisen merkitystä kansantaloudelle. Tutkimuksen tulokset on raportoitu LVM:n julkaisuja sarjassa (25/2008).

Lisätietoja:
liikenneneuvos Tuomo Suvanto,
p. 09 160 28551, @lvm.fi

3 LIIKENTEEN TELEMATIIKKA

ITS Finland

Liikenne- ja viestintäministeriö on vuonna 2003 yhdessä suomalaisten yritysten ja liikennealan viranomaisten kanssa perustanut ITS Finland -nimisen avoimen verkoston edistämään liikenteen ongelmien ratkaisemista tieto- ja viestintätekniiikan keinoin. ITS on lyhenne sanoista Intelligent Transport Systems eli älykkäät liikennejärjestelmät.

Kolmivuotisen projektin tuloksena on perustettu Älykkään liikenteen verkosto – ITS Finland ry., jolla on noin 60 jäsentä. Vastaavien kansallisten verkostojen eurooppalaiseen yhteistyöhön osallistuu nykyisin 28 verkostoa, joilla on yhteensä noin 1500 jäsenorganisaatiota.

Toiminnan painopisteenä vuonna 2008 oli erityisesti:

- saattaa älykkään liikenteen palvelut käyttäjien saataville kokoamalla ja julkaisemalla palveluja koskevaa tietoa sekä aktivoimalla uusia osapuolia eri jakelukanavissa tarjoamaan liikennetietopalveluja
- koota, julkaista ja viestiä älykkään liikenteen ratkaisujen vaikuttavuutta koskeva tieto päättäjien helposti ymmärrettävässä muodossa
- huolehtia liikennetelematiikka-arkkitehtuurin kehittämisestä ja sovellettavuudesta liikenteessä ja koko kuljetusketjussa sekä mahdollisuuksien mukaan saattaa arkkitehtuuri kansainvälisesti yhteentoimivaksi
- valmistella ja edistää keskeisiä älykkään liikenteen ratkaisuja tuottavia kansallisia hankkeita ja kehitysympäristöjä erityisesti niiden edellyttämien konsortioiden syntymistä sekä rahoituksen hankintaa

Tiivistettynä toiminnan keskeiset saavutukset vuonna 2008 olivat:

- toteutettiin 5 kertaa Älykkään liikenteen uutiset sähköisenä ajankohtaistiedottamisen toimenpiteenä; uutisviesti leviää noin 1000 asiantuntijalle ja päättäjälle
- toteutettiin avoimen telematiikka-alustan kehitysympäristöstä sekä älykkään liikenteen kansainvälisten markkinoiden trendeistä selvitystyöt, joiden tuloksena julkaistiin ITS Finland julkaisuja 10/2008 ja 11/2008.
- laadittiin ITS Finlandin tulevaisuustyöskentelyn tuloksena julkaisu Älykkään liikenteen liiketoimintamahdollisuuksia, ITS Finland julkaisuja 12/2008
- laadittiin kannanotto liikennepoliittiseen selontekoon, ilmasto- ja energiapoliittisen selonteon valmisteluun sekä EU:n vihreään kirjaan ”Uutta ajattelua kaupunkiliikenteeseen”.
- tavattiin keskeisiä vaikuttajia ja oltiin kuultavana eduskunnassa, hallinnossa ja elinkeinoelämässä
- osallistuttiin Älykkään liikenteen ohjelman (ÄLLI) toimintaan
- osallistuttiin tieto- ja viestintäteknikan strategisen huippuosaamisen keskittymän Tivit Oy:n toimintaan osakkaana ja aktiivisena toimijana sekä panostettiin Cooperative Traffic ICT (CT ICT) -tutkimusohjelman suunnitteluun ja toimeenpanoon
- toteutettiin Älykkään liikenteen markkinat, ohjelmat ja hankkeet -kevätseminaari sekä liikenteen maksujärjestelmiä käsittelevä Road-User Charging Think Tank -seminaari.
- otettiin käyttöön Älykkään liikenteen palvelut -verkkosivu, jossa esitellään Suomessa tarjolla olevia älykkään liikenteen palveluita.
- osallistuttiin Väylät ja Liikenne 2008 tilaisuuden Älykäs liikenne -osion toteutukseen.
- järjestettiin kevätseminaari, verkostoitumispäivä ja työpajoja
- toimittiin kolmena teemaryhmänä: Arkkitehtuuri, Liiketoiminta ja arvoverkkoyhteistyö sekä Käytettävyys ja käyttökulttuurit
- jatkettiin yhteistyössä venäläisen osapuolen kanssa Älykäs liikenne Pietarissa selvityshanketta

- osallistuttiin ITS World kongressiin New Yorkissa USA:ssa ja järjestettiin tilaisuuden yhteydessä opintomatka New Yorkiin ja Kaliforniaan.
- isännöitiin kansainvälisiä vieraita ja järjestettiin mm. vierailuohjelma hollantilaisten delegaatiolle
- aktivoitiin suomalaisia osapuolia osallistumaan ITS World kongressiin ja yhteiselle messuosastolle Tukholmaan 2009 sekä osallistuttiin pohjoismaiseen yhteistyöhön kongressin valmisteluissa
- osallistuttiin eurooppalaisten älykkään liikenteen verkostojen yhteistyöhön (NITS) sekä tuettiin EU:n komissiota älykkään liikenteen turvallisuustyössä (eSafety)

Lisätietoja:
toiminnanjohtaja Kimmo Ylisiurunen,
kimmo.ylisiurunen@its-finland.fi, p 040 7388902
www.its-finland.fi

ÄLYKÄS LIIKENNE 2007–2010

Älykäs Liikenne 2007 - 2010 on Tiehallinnon koordinoima liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan älykkään liikenteen nelivuotinen kehittämisohjelma. ÄLLI tutkii ja kehittää tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäviä kansallisesti yhteen toimivia, asiakaslähtöisiä ja kansainvälisesti kiinnostavia liikenteen ja liikkumisen palveluja ja palvelukokonaisuuksia.

Liikenteen jatkuva kasvu ja sen aiheuttamat ongelmat yksittäisen liikkujan arjesta globaaliin ilmastonmuutoksen hillintään pakottavat meidät löytämään uusia kestävämpiä ratkaisuja liikkumis- ja kuljetustarpeemme tyydyttämiseksi. Kaupungistuminen ja samanaikainen kaupunkirakenteen hajaantuminen ruuhkauttavat liikennettä enenevässä määrin myös Suomessa.

Kehittämispanosten ja toteuttamisen painopisteen siirtäminen väylistä liikennejärjestelmään sekä edelleen tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäviin ratkaisuihin ovat avain huomisen tehokkaalle ja kestäville liikennejärjestelmälle sekä älykkäälle liikkumiselle.

ÄLLI on jatkoa telematiikan tutkimus- ja kehittämisohjelmissa TETRA, FITS ja AINO tehdyille lähes kymmenen vuoden työlle. Ohjelmatoiminnalla ÄLLI pyrkii ohjaamaan ja tukemaan virastojen ja kuntasektorin sekä alan toimijoiden tiivistä verkostomaista yhteistyötä edistäen osaltaan arjen tietoyhteiskunnan kehittämistä myös liikenteen palveluissa.

ÄLLI -ohjelmassa käynnistettävillä hankkeilla tavoitellaan kiinteää sidosta alan kansainväliseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tavoitteena on luoda Euroopan unionin laajuisia ratkaisuja, ja parantaa näin suomalaisten yritysten kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Yhteistyöllä innovaatiotoiminnan viranomaisrahoittajien kanssa pyritään kehittämisesurssit kohdentamaan ohjelman tavoitteille keskeisiin teema-alueisiin ja kehitysympäristöihin.

Ohjelmaa johtaa ÄLLI -johtoryhmä, joka päättää ohjelmakokonaisuuden tavoitteista ja vastaa

niiden saavuttamisesta. Johtoryhmän työtä tukevat sekä työvaliokunta että teemojen ja kehitysympäristöjen ohjausryhmät.

Ohjelman käyttöön voidaan tarvittaessa muodostaa Älykkään liikenteen tukipalveluja (Help Desk). Tukipalvelujen tavoitteena on varmistaa kriittisten elementtien riittävä laatu tutkimustulosten jatkohyödynnettävyyden ja sovellettavuuden turvaamiseksi.

Ohjelman teemat

ÄLLI-ohjelma jakautuu kahteen pääteemaan: 1) viranomaispalvelut ja perusrakenteet, 2) kaupunkiseutujen palvelut. Teemoissa voidaan käynnistää hankkeita, jotka osaltaan tukevat kehitysympäristöjen toteutumista ja niiden toimintaa sekä näistä täysin irrallisia muita älykkään liikenteen hankkeita. Teemojen välinen toiminta pyritään saamaan mahdollisimman saumattomaksi ja teemojen väliset rajat mataliksi.

Toimintasuunnitelmaraportti sisältää sekä teemojen että kehitysympäristöjen toimintasuunnitelman, tavoitteet, painopisteet, aikataulut ja alustavat budjetit vuodelle 2008. Toimintasuunnitelmat ohjaavat teemojen työtä yhteisesti sovittaville painopistealueille sekä tukevat tarvittavan rahoituksen ja tavoitteiden määrittelyä. Toimintasuunnitelma on tallennettu sivujen "Dokumentit" - osassa. Toimintasuunnitelma päivitetään vuosittain

Lisätietoja:
liikenneneuvos Seppo Öörni p. 09 160 28545, @lvm.fi,
ohjelmapäällikkö Juuso Kummala, Tiehallinto,
p. 040-7709905

www.alliohjelma.info

4 LIIKENNETURVALLISUUS

Kuntien liikenneturvallisuustyön kannustaminen

Liikenne- ja viestintäministeriö on vuodesta 1999 lähtien varannut osan liikenneturvallisuuden tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitetuista varoistaan kuntien esittämiin liikenneturvallisuuden kehittämishankkeisiin. Käynnistettävät hankkeet valitaan lääninhallitusten yhteydessä toimivien läänien liikenneturvallisuusneuvottelukuntien esitysten perusteella. Vuonna 2008 kuntakannustinrahan avulla käynnistettiin kymmenen hanketta viiden läänin alueella:

- Espoon kaupunki, Koululiitun 2. vaihe
- Etelä-Päijät-Hämeen kunnat, kuntien liikenneturvallisuustyön tukeminen toimijamallilla
- Turunmaan seudun liikenneturvallisuussuunnitelma
- Seinäjoen, Normon ja Ylistaron liikenneturvallisuussuunnitelma
- Kankaanpää, Liikenneturvallisuus lasten ja nuorten kaupungissa, internet
- Siilinjärven ja Maaningan liikenneturvallisuussuunnitelma
- Varpaisjärven ja Rautavaaran liikenneturvallisuussuunnitelma
- Lieksan liikenneturvallisuussuunnitelma
- Oulu, Kiiminki, Pudasjärvi, Taivalkoski ja Kuusamo, Turvallinen valtatie 20
- Inari, Kittilä ja Kolari, Matkailukeskuksien liikenneturvallisuustyön kehittäminen

Kuntien liikenneturvallisuustyön kannustamista päätettiin jatkaa myös vuonna 2009.

Lisätietoja:
neuvotteleva virkamies Leif Beilinson,
p. 09 160 38572, @lvm.fi

TURVALLINEN LIIKENNE 2025 -TUTKIMUSOHJELMA

Turvallinen liikenne 2025 -tutkimusohjelman (TL2025) käynnistivät vuonna 2008 VTT ja seitsemän asiakasorganisaatiota (liikenne- ja viestintäministeriö, Michelin Nordic AB, Neste Oil Oyj, Ratahallintokeskus, Rautatievirasto, Tiehallinto, VR-Yhtymä Oy). Ohjelman tavoitteena on tukea päätöksentekoa valtakunnallisten liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamiseksi tie- ja rautatieliikenteessä. Vuonna 2008 valmistui kuusi tutkimusta:

- Liikenneturvallisuustoiminnan lähestymistavat
- Liikenneturvallisuus erilaisissa suunnitelmissa - esiselvitys
- Renkaiden puutteet kuolonkolareissa
- Autonkuljettajan liikenneturvallisuustestin kehittäminen
- Vartioimattoman tasoristeyksen ylitys: autonkuljettajien käsitykset ja riskin kokeminen
- Rautatieliikenteen security-uhkien kartoittaminen

Tutkimusohjelman tuloksia esiteltiin ammattilehdissä ja asiakasorganisaatioissa. Tulosten hyödyntämiseen tähtävää tiedostusta jatketaan tiedotusseminaarissa, liikenneturvallisuusalan muissa tilaisuuksissa ja tieteellisissä aikakausjulkaisuissa.

Lisätietoja:
neuvotteleva virkamies Leif Beilinson,
p. 09 160 38572, @lvm.fi ja
tutkimusprofessori Juha Luoma,
p. 020 722 4533, @vtt.fi,
<http://www.vtt.fi/proj/tl2025/index.jsp>

LIKENNETURVALLISUUDEN PITKÄN AIKAVÄLIN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISOHJELMA

LINTU-ohjelma käynnistettiin keväällä 2002. Ohjelma perustettiin vahvistamaan pitkäjänteisen liikenneturvallisuustutkimuksen edellytyksiä niin, että valtioneuvoston asettamat liikenneturvallisuustavoitteet saavutettaisiin ja lähestyttäisiin liikenneturvallisuusvision kuvailemaa tilaa tieliikenteestä.

Ohjelman rahoitukseen, suunnitteluun ja johtamiseen ovat osallistuneet liikenne- ja viestintäministeriön ohella Tiehallinto ja Ajoneuvohallintokeskus, Liikenneturva, ympäristöministeriö sekä sisäasianministeriön poliisiosasto. Lisäksi poliisin työpanos valvontaan liittyvissä tutkimushankkeissa on ollut merkittävä.

Ensimmäisen vaiheen (2003–2005) toiminnan jälkeen tehdyn arvioinnin pohjalta ohjelmaa päätettiin jatkaa vastaavanlaisena edelleen vuosina 2006–2008. Tutkimusyhteistyö nähtiin tärkeäksi ja ohjelmaa päätettiin edelleen jatkaa vuoden 2010 loppuun liikenteen hallinnonalan organisaatiomuutosten yli.

Vuonna 2008 ohjelmassa valmisteltiin ja käynnistettiin uusia hankkeita. Ohjelman tuloksia esiteltiin seminaarissa 28.8.2008. Lintu-ohjelmassa valmistui vuoden 2008 aikana seuraavia tutkimuksia ja raportteja:

- Kantatiellä 51 Kirkkonummen ja Karjaan välillä kokeiltiin huomattavasti tehostettua nopeusvalvontaa ja kaikkiin ylinopeuksiin puututtiin. Tehostettu valvonta vähensi ennen kaikkea suuria ylinopeuksia, millä on myönteinen vaikutus turvallisuuteen. Mikäli kokeilun mukainen tehostaminen tehtäisiin koko automaattivalvotulla tieverkolla, olisivat yhteiskuntataloudelliset säästöt suuruusluokkaa 13 miljoonaa euroa vuodessa. (Lintu-julkaisu 1/2008: Tehostetun kameravalvonnan ja alennetun puuttumiskynnyksen vaikutus liikenneturvallisuuteen)
- Esiselvityksessä selvitettiin moottoriajoneuvon kuljettajan ajo-oikeuden käsittelyyn liittyvien osapuolten toimintaa, toimintaa säätelevät lait, sopimukset ja toiminta- ja tulkintaohjeet sekä eri osapuolten välinen tiedonkulku ja rekisterit. Tavoitteena oli ajo-oikeusprosessin kuvauksen lisäksi mm. prosessiin sisältyvän liikenneturvallisuuspotentiaalın arviointi. Keinovalikoimaan sisältyvät mm. kuljettajaopetuksen kehittäminen, terveydentilan valvontaa koskevan tiedonkulun kehittäminen ja prosesseihin liittyvän tiedonkulun nopeuttaminen (Lintu-julkaisu 2/2008: Ajo-oikeuteen liittyvät prosessit.) Esiselvitys)
- Alkolukon käyttökokeilussa kerättiin tietoa alkolukon toimivuudesta vapaaehtoisessa käytössä ja alkolukkoon suhtautumisesta. Alkolukko nähtiin tutkimukseen osallistuneiden keskuudessa ammattiliikenteeseen hyvin soveltuvaksi. Tutkimus tuotti myös alkolukkojen kehittämistarpeita. (Lintu-julkaisu 3/2008: Alkolukon vapaaehtoinen käyttökokeilu)

- Pyöräilijöiden, mopoilijoiden ja moottoripyöräilijöiden liikennetapaturmien tutkimuksessa selvitettiin erikoissairaanhoidon tulleiden pyöräily-, mopo- ja moottoripyöräilytapaturmissa loukkaantuneiden vammat, vammojen vakavuus sekä vammojen hoidosta sekä mahdollisesta työkyvyttömyydestä aiheutuneet kustannukset. Todettiin, että etenkin polkupyöräonnettomuuksien virallisten tilastojen peittävyudessa on suuria puutteita. Lievienkin vammojen työkyvyttömyysajat pitkiä ja niistä kunnille ja työnantajille aiheutuvat kustannukset suuria. (Lintu- julkaisuja 4/2008: Pyöräilijöiden, mopoilijoiden ja moottoripyöräilijöiden liikennetapaturmat)
- Kolariväkivalta-tutkimussarjaa täydentävä tutkimus loi kokonaiskuvan taajamissa tapahtuneista ja tutkijalautakuntien tutkimista kuolonkolareista vuosilta 2000–2005. Tutkimuksen keskityttiin kuolonkolareihin, joissa toisena osapuolena oli jalankulkija tai polkupyöräilijä. Tutkimuskysymyksiä olivat, millaista kolariväkivaltaa ihmiskeho kestää sekä miten taajamien liikennejärjestelmää tulisi kehittää, jotta kuolonkolarit vähenisivät ja kolariväkivalta saataisiin alennettua kevyen liikenteen kestokyvyn mukaiselle tasolle. Tutkimuksessa esitetään runsaasti ehdotuksia kevyen liikenteen turvallisuuden parantamiseksi taajamissa ja hahmotellaan tarvittavaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa. (Lintu-julkaisuja 5/2008: Liikennejärjestelmän kolariväkivalta. Kolarikuolemat taajamissa: liikennekuolemien yleiskuva ja kevyen liikenteen syväanalyysi)
- Taajama-alueiden liikennekuolemat-tutkimuksessa selvitettiin onnettomuustapahtumia tutkijalautakunta-aineistojen ja Tilastokeskuksen tietojen perusteella. Erityinen huomio kiinnitettiin onnettomuuspaikkojen ja maankäytön suhteisiin. Tutkimuksen mukaan kuolonkolarit ovat yleisimpiä siellä, missä asutus on tiheintä. Työssä kehitetty paikkatietopohjainen onnettomuustarkastelu voi antaa uuden työkalun etsittäessä taajamien liikenneverkon mustia pisteitä, joissa onnettomuusriski on suurin. Tämän selvityksen perusteella kuolemanriskin avainpaikkoja ovat kevyen liikenteen risteämät sekä liittymät. (Lintu-muistio: Taajama-alueiden liikennekuolemat vuosina 2000–2005)

Keväällä 2008 järjestettiin hankehaku, jonka pohjalta vuoden aikana käynnistettiin yhteensä neljä uutta hanketta:

- Matka-aikaan perustuvan automaattivalvonnan kokeilu (MATKA-AIKA / VTT)
- Raskaan liikenteen onnettomuudet tutkijalautakunta-aineistossa (RASLON / Ramboll Finland Oy, Safety Futures ky)
- Selvitys nykyistä tierakennetta hyödyntävistä keskikaideratkaisuista (KESKIVAIHE / VTT, Talentek Oy)
- Tutkijalautakunta-aineistojen syväanalyysin jatko: moottoritiet, seutu- ja yhdystiet (VIOLA2 / SITO, TKK ja PlusTerveys Oy)

Lisätietoja:
 neuvotteleva virkamies Leif Beilinson,
 p. 09 160 28572 @lvm.fi ja
 koordinaattori Annu Korhonen
 p. 09 720 642 64, @linea.fi,
<http://www.lintu.info>

5 KÄVELY JA PYÖRÄILY

Vuonna 2008 lopulla laadittiin kävelyn ja pyöräilyn edistämisen strategisten linjausten pohjaksi esiselvitystyö, joka taustoittaa kansallisten linjausten laatimista. Työ aloitetaan vuonna 2009. Joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn yhteisen kulkutapaosuuden kasvattaminen vaatii konkreettisia valtion ja suurten kaupunkiseutujen yhteistyön toimia ja rahoitusta. Pyöräilykuntien verkosto, joka edustaa yli 40 kaupunkia, kuntaa ja liikennetoimijaa, toteutti kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimintaa niin valtakunnan kuin paikallistasolla markkinoinnin, tiedottamisen ja kampanjoinnin toimin. Lisäksi verkosto laati seurantaselvitystä toimintansa vaikuttavuudesta. LVM osallistui myös kävelypolitiikan COST EU-yhteistyöhön.

Lisätietoa:
neuvotteleva virkamies Katariina Myllärniemi,
09- 16028759, @lvm.fi

6 VAARALLISTEN AINEIDEN KULJETUS

VAK-strategian seurantaraportti

VAK-strategian mukaisesti strategian vision ja toimien toteutumisesta ja tuloksista raportoidaan vuosittain vaarallisten aineiden neuvottelukunnalle. Tehdyn seurantaraportin tavoitteena oli hahmottaa, miten visio ja toimenpiteet ovat toteutuneet strategiakauden ensimmäisinä vuosina 2006–2007.

Raportissa suositellaan seurantamittareiden kehittämistä, jolloin VAK-strategian toteutumista voitaisiin mitata säännöllisin väliajoin ja strategiaa uudistaa kohdennetusti. Raportissa todettiin mm., että tulisi selvittää, miten VAK-valvontaa voitaisiin tehokkaasti kohdentaa kuljetusketjussa myös lähetäviin yrityksiin. Raportissa suositellaan myös, että VAK-kuljetusten riskit tulisi huomioida tie- ja ympäristösuunnittelussa, erityisesti yhdyskuntasuunnittelun ja kaavoituksen alkuvaiheessa. VAK-asioiden tiedottamista pidettiin myös tärkeänä.

Raportin perusteella VAK-strategia todettiin sekä organisaatioiden että yleisesti VAK-toimialan kannalta tärkeäksi ja sitä on konkreettisesti hyödynnetty organisaatioiden operatiivisessa toiminnassa. Strategia sai myös paljon kiitosta kokonaisvaltaisuudestaan ja siitä, että strategia selkeyttää koko toimintakenttää ja toimijoiden rooleja.

VAKSU-järjestelmän käyttöönotosta päättäminen

Tutkimuksen tarkoituksena oli saattaa VAKSU-projekti (Vaarallisten aineiden kuljetusten suunnittelutyökalu) päätökseen siten, että VAKSUa voitaisiin edelleen ylläpitää ja hyödyntää. Aikaisemmissa hankkeissa VAKSU on todettu hyödylliseksi työkaluksi eri toimijoille. Tavoitteena oli löytää VAKSULle sijoituspaikka, joka teknisesti mahdollistaa VAKSU-aineiston käytön kaikille osapuolille.

VAKSU on paikkatietopohjainen työkalu vaarallisten aineiden kuljetusten ympäristöriskien hallintaan. VAKSUn perustana on tie- ja rataosuuksien ympäristöriskien kartoitus ja luokitus, joka kertoo onnettomuuspaikasta riskit ympäristövahinkojen syntymiselle. VAKSUa voidaan hyödyntää onnettomuuksien ensitorjuntatoimenpiteissä sekä VAK-kuljetusten reittisuunnittelussa.

Liikenne- ja viestintäministeriön, sisäasianministeriön pelastusosasto ja ympäristöministeriön allekirjoittivat yhteistyösopimuksen VAKSUn käyttöön otosta 12.11.2008. Päivitetty VAKSU julkaistaan osana ympäristöhallinnon Oiva-palvelua (www.ymparisto.fi/oiva) 30.4.2009. Tällöin toimijat voivat käyttää VAKSUa ilmaiseksi.

VASARA-hanke

Liikenne- ja viestintäministeriö oli yhtenä rahoittajana ja osallistujaorganisaationa VASARA-hankkeessa (VArsinai-Suomen Alueellisen Riskienhallinnan pArantaminen tiedonsiirtoa tehostamalla). Hankkeen tavoitteena oli mm. kartoittaa eri viranomaistahojen ja yritysten näkemykset normaaliolojen häiriötilanteiden tiedonvaihtotarpeista ja luoda toimintakehys riskitiedon vaihdolle sekä kytkeä riskianalyysi ja häiriötilannetoiminta.

Hankkeen tuloksena kehitettiin mm. riskitiedonvaihtomalli, jolla voidaan helpottaa eri toimijoiden (sekä viranomaisten että yritysten) yhteistyötä riskienhallinnassa ja häiriötilanteiden ratkaisemisessa. Hankkeessa kehitettiin myös VAKSUn käytettävyyttä uudistamalla VAKSUn luokituksia ja toimintaohjeita.

Hankkeen tiivistelmä on julkaistu ympäristöministeriön raporteja – sarjassa (27/2008). Kokonaisuudessaan loppuraportti julkaistaan Huoltovarmuuskeskuksen julkaisusarjassa keväällä 2009.

Lisätietoja:

ylitarkastaja Mari Suominen, p. 09 160 28306, @lvm.fi

7 TAVARALIIKENNE JA LOGISTIikka

Logistiikka- ja kuljetusmarkkinat

Kauttakuljetukset Suomen kautta Venäjälle tai Venäjältä länteen tuottavat sekä hyötyjä että haittoja. Transiton taloudelliset vaikutukset laskevaa TRAMA-tietokonemallia päivitettiin ja sillä laskettiin vuosien 2007 ja 2008 tulokset. Näinä vuosina transiton tuottama arvonlisäys oli noin 240 milj. euroa ja työllistävä vaikutus noin 3000 työpaikkaa.

Tiekuljetuksia on uhannut paheneva työvoimapula. LOGHO3-hankkeessa tehtiin tiekuljetusalan tulevaisuuskatsaus vuoteen 2020, jonka AKE julkaisee toukokuussa 2009. Keskeiset kuljetusalan muutostekijät liittyvät toimitusketjujen kehittymiseen, uusien säännösten vaikutuksiin, liiketoimintaympäristön muutoksiin sekä ilmaston muutoksen hillintään.

Ministeriö teetti selvityksen Kabotaasi Suomessa (LVM 26/2008), joka liittyi EU:n uusien jäsenmaiden kuljetusyritysten oikeuteen harjoittaa Suomen sisäistä tavaraliikennettä. Suomessa kabotaasikuljetukset ovat vuositasolla noin 11 miljoonaa tonnikiilometriä, joka on 0,04 prosenttia Suomen kuorma-autoliikenteen suoritteesta. Kabotaasin rajoitusten poistumisen 1.5.2008 arvioitiin lisäävän sitä jonkin verran, mutta määrä ei ole uhkaava Suomen kuljetuselinkeinon kannalta.

Ministeriö teetti viidennen logistiikkaselvityksen (LVM 11/2009). Kysely ajoittui vuoden 2008 loppuun, jolloin maailmanlaajuinen rahoituskriisi alkoi merkittävästi vaikuttaa yritysten toimintaan. Suomessa toimivan teollisuuden ja kaupan logistiset kustannukset ovat nousseet edellisen vuoden 2006 selvityksen 13 prosentista 14,2 prosenttiin liikevaihdosta. Eniten ovat nousseet kuljetuskustannukset, jotka olivat 5,5 % liikevaihdosta. Kysynnän laskiessa kustannusten karsiminen on keskeisin kehityskohde.

Ministeriö osallistui nuoria logistiikka-alalle houkuttelevan Kuljetusala.com -kampanjan rahoitukseen.

Ministeriö tuki valtakunnallisen sähköisen VALLU liikenneluparekisterin kehitystyötä.

Logistiikan uudet ratkaisut

Kuljetusalan sähköisen liiketoiminnan työryhmän edustajat osallistuivat kansainväliseen sanomatyöhön. Hankkeissa kehitettiin standardeihin perustuvia XML-tietosisältöjä ja niiden soveltamisohjeita. Ajantasainen tieto olemassa olevista ratkaisuista ja suosituksista löytyy TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry:n kotisivuilta (www.tieke.fi).

SOMAF - Service Oriented Mobile Application Framework -hankkeessa luotiin kuljetusten seurannan avuksi nopeasti käyttöön otettava tehokas työkalu, jonka avulla tiedon linkitys koko kuljetuksen toimintaverkkoon tehostuu.

FREIGHTWISE (Management Framework for Intelligent Intermodal Transport) on syksyllä 2006 käynnistynyt 3,5-vuotinen EU-projekti, jossa Suomen osuutena on yksi yhdeksästä casesta (Traficon Oy, Tieliikelaitos, Tietotalo Oy ja Mobisoft Oy).

Kuljetusten turvallisuus- ja ympäristökysymykset

BALTIC AIS TRIAL -hankkeessa suunniteltiin ja kokeiltiin käytännössä alusten automaattisen tunnistusjärjestelmän AIS:n uusia mahdollisuuksia yhdessä Itämeren rantavaltioiden kanssa. Hankkeen tulosten perusteella Suomi, Ruotsi, Viro ja mahdollisesti muita Itämeren maita tekevät yhteisen ehdotuksen IMO:lle AIS-koodin uudeksi standardiksi.

Lisätietoja:
yli-insinööri Jari Gröhn, p. 09 160 28501, @lvm.fi

Venäjä-hankkeet

Venäjän eurooppalainen valinta: EU:hun vai sen kanssa 2004–2007 -hanke oli osa Suomen Akatemian muuttuva Venäjä – tutkimusohjelmaa. Tutkimuksessa saatiin EU:n ja Venäjän välisestä suhteesta runsaasti tietoa, jota voidaan hyödyntää Suomen ja Venäjän välisessä liikenne-, ulko-, ja turvallisuuspolitiikassa. Hankkeessa mukana olleet neljä tutkijaa ovat julkaisseet lukuisia artikkeleita ja konferenssipapereita. Hankkeen yhteydessä on valmistunut myös Katri Pynnöniemen väitöskirja ”International transport corridors at the conjunction of geography and politics in Russia”. www.upi-fiia.fi

Sustainable Transport in the Barents Region STBR II – hankkeen tarkoitus oli Barentsin alueen liikenteen toimivuuden parantaminen, kuljetuskustannusten alentaminen rajanylityksiä

nopeuttamalla, pohjoismaiden ja Venäjän välisen liikennealan yhteistyön vahvistaminen sekä kestävä liikenteen kehityksen tukeminen. Hankkeessa luotiin Barentsin alueelle yhtenäinen liikennestrategia, joka kattaa kaikki liikennemuodot (maantie-, rautatie-, lento- ja meriliikenne). Hanke tuki Suomen BEATA (Barents Euro-Arctic Transport Area) -puheenjohtajuutta 2005–2007. Suomi osallistui EU/Interreg III B/TACIS – rahoitusta saaneen hankkeen tukirahoitukseen yhdessä Norjan, Ruotsin ja Venäjän kanssa. (www.barentsinfo.fi/stbr/)

Lisätietoja:

kv. asioiden sihteeri Tuija Maanoja, p. 09 160 28686, @lvm.fi

8 MERENKULKU JA VESILIIKENNE

Shortsea Promotion Centre Finland

Lähimerenkulun edistämiskeskus (Shortsea Promotion Centre Finland) on vuonna 2000 komission käynnistysavustuksella perustettu EU-vetoinen valtakunnallinen yksikkö.

SPC Finlandin toiminta laajeni vuonna 2008 lähimerenkulun ja intermodaalikuljetusten edistämiskeskukseksi. Laajennetun toiminnan tavoitteena on kehittää lähimerenkulkua ja yhdistettyjä lähimerenkulun sekä rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen yhdistäviä, ensisijaisesti kansainvälisiä kuljetuksia, ottaen samalla huomioon Suomen erityisolosuhteet. Ministeriön ohella myös elinkeino (eri kuljetusmuodot, satamat, operaattorit, huolinta-ala jne.) osallistuu laaja-alaisesti toimintaan ja sen rahoittamiseen. Toiminnan laajentaminen perustuu EU:n liikennepoliittisiin tavoitteisiin edistää intermodaalisuutta ja kuljetusten yhteensopivuutta (komodaalisuus). Euroopan komissio tukee intermodaalikuljetusten edistämistoiminnan aloittamista nykyisissä lähimerenkulun edistämiskeskuksissa.

SPC Finland valittiin Euroopan komission tukeman CIPROC-hankkeen intermodaalisen laajentamisen demonstraatiokeskukseksi. Hankkeessa kehitettiin ja testattiin intermodaalisen edistämiskeskuksen toimintamalleja. SPC Finlandin CIPROC-hankkeen demonstraatio keskittyi tiedotus- ja edistämistoimintaan sekä pullonkaulojen ratkaisutyöskentelyyn. Hankkeen demonstraatiot toteutettiin 1.1.–30.6.2008. Intermodaalisen edistämistoiminnan avausseminaari järjestettiin lokakuussa 2008.

SPC Finland järjesti vuonna 2008 workshopit yhteinen eurooppalainen merialue – aloitteen valmistelusta sekä merenkulun ympäristösäädösten soveltamisesta. Tiedotustoiminnan tavoitteena oli vuoden 2008 aikana intermodaaliteetin esittely kohderyhmille.

SPC Finland on osa Euroopan laajuista lähimerenkulun verkostoa (European Shortsea Network). Vastaava keskus on perustettu kaikkiin Euroopan merenkulkumaihin. Samalla keskus toimii tavaraliikenteen logistiikan kontaktpisteenä (focal point).

Keskuksen vastuulle on annettu myös Marco Polo – ohjelman tiedotus ja neuvonta Suomessa. Keskus vastasi liikenne- ja viestintäministeriön puolesta Euroopan komission konsultaatioon Marco Polo II-ohjelmasta.

SPC Finland pitää yllä säännöllisesti laadittavaa varustamobarometriä, joka julkistettiin touko- ja joulukuussa 2008.

Yhteistyö ministeriön ja komission kanssa oli tiivistä. SPC Finland antoi lausunnot ajankohtaisiin aloitteisiin, kuten yhteinen eurooppalainen merialue, merten moottoritiet sekä Euroopan unionin Itämeri-strategian valmistelu.

Hanke jatkuu vuosina 2009–2010.

Suomen Meriklusteri

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, Merenkululaitoksen, Suomen Meriteollisuusyhdistyksen, varustamoiden, satamien ja eräiden muiden sidosryhmien kanssa vuonna 2007 käynnistettyyn tutkimukseen Suomen meriklusterista, joka saatiin päätökseen keväällä 2008. Tutkimuksessa päivitettiin ensimmäinen, vuonna 2003 laadittu tutkimus Suomen meriklusterista. Työn päärahoittajana oli Tekes ja sen toteuttamisesta vastasivat Etlatieto Oy ja Turun yliopiston Merenkulkualan tutkimus- ja koulutuskeskus.

Itämeren meriliikenteen turvallisuus (BaSSy eli Baltic Sea Safety)

Hankkeen tavoitteena on parantaa Itämeren meriliikenteen turvallisuutta ja riskien hallintaa kehittämällä riskianalyysi, jonka puitteissa voidaan arvioida kasvavan laivaliikenteen onnettomuus- ja ympäristöriskejä. Erityinen painopiste työssä on inhimillisten tekijöiden huomioon ottamisella. Tärkeä osa tutkimusta on kehittää erillinen riskien tietokanta, jonka avulla voidaan hyödyntää saatuja kokemuksia.

BaSSy-projekti on osa ERANET Transport SURSHIP-projektia, jonka tuloksista informoidaan sekä kansainvälistä merenkulkujärjestöä (IMO) että Itämeren suojelukomissiota (HELCOM).

Vuonna 2008 saatiin päätökseen Ahvenanmeren riskianalyysi, jonka tulokset olivat pohjana IMO:lle tehdyssä hakemuksessa Ahvenanmerelle perustettavalle reittijakojärjestelmälle ja syväväylälle. Hakemus hyväksyttiin ja väyläjärjestelyt tulevat voimaan vuoden 2010 alusta lukien.

Projektissa laaditaan seuraavaksi Suomenlahden yhteentörmäys- ja karilleajotaajuuksien ennuste, joka perustuu alusten automaattisesta tunnistusjärjestelmästä (AIS) saatuihin liikennetietoihin vuodelta 2007.

Suomesta työhön osallistuu Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT), minkä lisäksi siihen osallistuu tutkimuslaitoksia Ruotsista ja Tanskasta. Tutkimus jatkuu vuonna 2009.

Lisätietoja:
ylitarkastaja Harry Favorin, p. 160 28492, @lvm.fi

9 TAKSILIIKENNE

Taksiliikennelain seuranta ja laadunvalvonta

Uuden taksiliikennelain seuraamiseksi on meneillään tutkimus. Tavoitteena on kehittää menetelmä taksipalveluiden kysynnän, tarjonnan, palvelutason ja taloudellisten vaikutusten seuraamiseksi. Tutkimuksessa kuvataan myös toimialan nykytila lakiuudistuksesta aiheutuneiden muutosten valossa.

Nykytilaa on kuvattu toimialan keskeisten osapuolten näkemysten mukaan, joita on selvitetty haastatteluin. Taksiliikennelain muutosten taloudellisten vaikutusten seuranta on valmisteltu kokoamalla kattavasti olemassa oleva toimintaa kuvaava virallinen tilastotuotanto ja muut tietolähteet. Näiden pohjalta on luotu taksielinkeinon nykytilan taloudellinen katsaus sekä arvioitu lähteiden sisältöä ja tiedontuotannon ajoitusta taloudellisten vaikutusten toistuvan seurannan näkökulmasta.

Kysynnän, tarjonnan ja palvelutason nopeaa seurantamenetelmää on kehitetty. Tiedonsaantimahdollisuuksien puitteissa parhaaksi menetelmäksi on osoittautumassa suurten asutuskeskusten tilausvälityskeskukseen kerääntyvän kysyntä-, tarjonta- ja palvelutasotiedon hyödyntäminen. Maaseudun oloissa seurantamenetelmää on jouduttu kehittämään alueen kuntien ja alan jäsenyhdistysten informaation pohjalta.

Taksien laadunvalvontamenetelmän kehittäminen lupaviranomaisen tarpeisiin -hankkeessa on kartoitettu taksien laadunvalvonnan tämänhetkistä tilannetta ja käyty keskusteluja valvonnan muutostarpeista lääninhallitusten ja taksialan edustajien kanssa. Projektissa on käynnistetty taksien mystery shopping -tutkimus Pirkanmaalla ja valmisteltu asiakaspalautelomake lääninhallituksen verkkosivuille. Lomaketta kokeillaan Länsi-Suomen lääninhallituksessa. Lisäksi lääninhallitukseen uuden lain aikana tullut palaute on koottu yhteen. Edellä kuvatun aineiston, keskustelujen sekä mystery shopping - ja palautelomakepilotointien pohjalta määritellään menetelmä, jonka avulla lääninhallitukset voivat valvoa taksiliikenteen laatua tarkoituksenmukaisesti ja lain velvoitteet täyttäen. Työ valmistuu toukokuun 2009 loppuun mennessä.

Lisätietoja:

hallitusneuvos Irma Vesanen-Nikitin, p.09 160 28544, @lvm.fi

10 LENTOLIIKENNE

SIVIILI-ILMAILUN RIKOSTURVALLISUUDEN KEHITTÄMINEN

Sisäasiainministeriö sekä liikenne- ja viestintäministeriö asettivat yhteistyössä projektin siviili-ilmailun rikosturvallisuuden kehittämiseksi. Projektin tehtävänä oli rikosturvallisuutta kehittävä operatiivisen turvallisuussuunnittelun tavoitetason määrittely Suomen lentoasemilla, viranomaisten ja yritysten yhteisen turvallisuussuunnittelun käynnistäminen, turvallisuussuunnittelun prosessin soveltaminen kaikilla Suomen lentoasemilla sekä kansallisen lainsäädännön kehittämistarpeiden kartoittaminen. Projektin toimikausi oli 1.9.2007 - 31.7.2008. Projektin loppuvaiheessa vuonna 2008 keskityttiin kahteen painopisteeseen: lentoasemien

turvakomiteoiden työn kehittämiseen ja niiden työskentelyä helpottavien työkalujen luomiseen sekä Oulun yhteistoimintaprojektin vakiinnuttamiseen.

Projektin tuloksena esitettiin seuraavat toimenpide- ja kehittämissuositukset:

- Rikosten ja tahallisten häiriöiden torjuntaan tarkoitettujen turvallisuussuunnitelmien valmistelu tulee aloittaa koordinoitusti. Valmistelun vetovastuu tulee määritellä, samoin vastuunjako eri toimijoiden välillä.
- Lentoasemien rikosten ja tahallisten häiriöiden torjuntaan tulee kehittää järjestelmä, jonka avulla seurataan ja ennakoitaan torjuttavia ilmiöitä ja tapahtumia. Seurannan tulee olla reaaliaikaista ja kattavaa.
- Parannetaan organisaatioiden välistä tiedonkulkua rikoksista ja tahallisista häiriöistä sekä viranomaisten toiminnasta rikosten ja häiriöiden torjunnassa. Elinkeinoelämän ja viranomaisten välistä tiedotusta sekä yrityksille suunnattua koulutusta tulee lisätä.
- Kulkuoikeutta varten tehtävän taustantarkistuksen (suppea turvallisuus selvitys) menettelyn yhdenmukaisuus on varmistettava. Keskittää kaikki selvitykset yhteen paikkaan koko maassa.
- Lentoasemien turvakomiteoiden työtä voidaan järkevöittää kansallisen turvaohjelman kautta. Turvakomiteoiden roolia rikosten ja tahallisten häiriöiden torjunnassa voidaan lisätä antamalla komiteoille vastuuta turvallisuussuunnitelmien valmistelussa. Samalla turvakomiteat voisivat rakentaa tilannekuvaa ja kehittää tiedonkulkua lentoasemilla.
- Kehitetään viranomaisten yhteistoimintaa. Samalla on varmistettava tehokas tiedonkulku kaikille viranomaisille lentoasemalla.. Lisäksi tulisi löytää keinoja viranomaisten ja yritysten välisen tiedonkulun parantamiseksi.

Lisätietoja:
hallitussihteeri Topi Sirén, p.09 160 28457, @lvm.fi

11 VIESTINTÄPALVELUT

Television kehitysnäkymät Suomessa

Teknologian kehittyminen, digitalisoituminen, muutokset kuluttajien käyttäytymisessä ja alan rakenteessa muuttavat toimialaa. Selvityksessä analysoidaan toimialaa muuttavia tekijöitä ja niiden kehitystä.

Selvityksessä kuvataan televisiotoiminnan keskeisimmät kehityslinjat ja esitetään näkemyksiä toimi-alan muutoksista aikatauluineen sekä erilaisten kehityslinjojen vaikutuksista. Esitetyt näkemykset perustuvat olennaisesti alan keskeisten vaikuttajien ja asiantuntijoiden kanssa käytyihin keskusteluihin sekä toimialan historiaan.

Hanke liittyy hallitusohjelman toteuttamiseen. Tuloksia käytetään lainsäädännön valmisteluissa ja ministeriön toimintapolitiikan suunnittelussa.

Digitaaliseen televisioon siirtyminen. Seurantaryhmän loppuraportti

Työryhmän loppuraportissa kuvataan digitaalisen television tarjontaa, levinneisyyttä ja saatavuutta vuonna 2008. Raportti sisältää myös katsauksen eräiden maiden siirtymisestä digitaaliseen televisioon. Lisäksi raportissa selvitetään julkisen sektorin ja alan toimijoiden toimia digitaalisen television edistämiseksi.

Työryhmän väliraportti on julkaistu liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa 31.10.2006, LVM julkaisuja 51/2006. Loppuraportti jatkaa digitalisoinnin seurantaan väliraportissa esitetystä vuoden 2006 lokakuun tilanteesta.

Tuloksia hyödynnetään onnistuneen ja määräaikaan toteutettavan digitaaliseen televisioon siirtymisen edellyttämien toimien selvittämisessä.

Televisio- ja radiotoiminnan toimilupajärjestelmä. Raportti sidosryhmien näkemyksistä

Selvityksessä arvioidaan nykyistä televisio- ja radiotoiminnan toimilupajärjestelmää eri sidosryhmien näkökulmasta. Hankkeessa kartoitettavia sidosryhmiä ovat ensisijaisesti toimiluvanhaltijat ja muut viestinnän toimialan yritykset, toimialan järjestöt sekä viranomaiset.

Selvityksessä luodaan viitekehys järjestelmän arvioimiseksi sidosryhmien näkökulmasta, kerätään ja kuvataan sidosryhmien näkemykset ja laaditaan yhteenveto keskeisemmistä havainnoista. Sidosryhmien näkemykset tulee kerätä systemaattisesti ja jäsennetysti (esim. Internet-kyselynä), minkä jälkeen saatuja alustavia tuloksia arvioidaan asiantuntijaseminaarissa tai syventävillä haastatteluilla.

Tuloksia hyödynnetään Televisio- ja radiotoimintaa koskevan toimilupajärjestelmän arvioimiseksi ja siihen liittyvän lainsäädännön päivittämiseksi.

Telepalvelututkimus 2008

Liikenne- ja viestintäministeriö on vuodesta 1990 kahden vuoden välein teettänyt Suomen telepalveluiden laatutasoa selvittäneen tutkimuksen. Nyt ilmestynyt tutkimus on yhdeksäs julkaisu. Tutkimuksissa on tarkasteltu keskeisten telepalveluiden laatua niin yksityisasiakkaiden kuin yritysasiakkaiden osalta. Vastauksia on verrattu aikaisempiin vuosiin ja näin voitu selvittää, kuinka telepalvelut Suomessa ovat kehittyneet käyttäjien näkökulmasta. Nyt käsillä olevan tutkimuksen haastattelut tehtiin huhtikuussa 2008.

Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään tarkasteltaessa säilyykö Suomi eturivin maana viestintäverkkojen ja asiakaslähtöisten, korkealaatuisten viestintäpalveluiden tarjoajana sekä uusien innovaatioiden käyttöönottajana.

AV-direktiivin voimaansaattaminen: Tilattavien (on-demand) audiovisuaalisten mediapalveluiden markkinakatsaus

Selvityksessä arvioidaan audiovisuaalisten mediapalvelujen direktiivin (2007/65/EY) aiheuttamat muutostarpeet ja valmistellaan tarvittavat muutokset televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin ja mahdollisiin muihin lakeihin. Tutkimuksessa on selvitetty tilattavien audiovisuaalisten mediapalvelujen markkinat, sääntely muissa maissa sekä vaikutusten arviointia.

Tutkimustuloksia hyödynnetään audiovisuaalisista mediapalveluista annetun direktiivin (2007/65/EY) voimaansaattamiseksi valmisteleavassa hallituksen esityksessä.

Postimarkkinaselvitys. Potentiaalisten kilpailijoiden kartoitus ja näkemyksiä alan kilpailun edistämiseksi

Raportissa tarkastellaan postinjakelun ja siihen liittyvien markkinoiden toimintaa ja yrityskenttää sekä haastateltujen asiantuntijoiden näkemyksiä toimialan kilpailun keskeisimmistä kysymyksistä Suomessa. Selvityksen taustalla on Euroopan parlamentin tammikuussa 2008 hyväksymä lainsäädäntöehdotus postipalveluiden täydellisestä avaamisesta kilpailulle.

Tutkimustuloksia hyödynnetään pohjaksi perustetulle postityöryhmälle jonka tarkoitus on tarkastella postipalvelukilpailun mahdollista lisääntymistä.

Yhteisötelevisiosta totta? Alueellisen ja yhteisöllisen television mahdollisuudet Suomessa

Tutkimuksessa selvitetään alueellisen ja yhteisöllisen television toimintaedellytyksiä suomalaisessa mediakulttuurissa. Toimintaedellytyksiä tarkastellaan rahoitusmallien, teknologian ja jakelualustojen, kulttuurisen toimintaympäristön sekä toiminnan yhteiskunnallisten edellytysten (lainsäädäntö, koulutuspolitiikka ja muut tukitoimet) näkökulmista. Selvitys koostuu televisiotoimijoiden ja asiantuntijoiden haastattelututkimuksesta, määrällisestä kyselytutkimuksesta sekä kansainvälisestä selvityksestä.

Tutkimustuloksia hyödynnetään julkisessa keskusteluissa esille tullut ajatus nykyisistä televisiotarjontaa täydentävästä yhteisötelevisiosta. Kyseisellä selvityksellä on tarkoitus antaa hyvän pohjan jatkokeskusteluille.

Lisätietoja:

tutkija Mikael Åkermarck, p. 09 160 28396, @lvm.fi

Raportit löytyvät www.mintc.fi/julkaisut -> Julkaisuja-sarja

12 VIESTINTÄVERKOT

Radiotaajuuksien kaupallistamisen mallit EU-maissa

Tutkimuksessa selvitettiin keskeisimpien Euroopan unionin jäsenmaiden käytäntöjä taajuuksien käyttöoikeuksien kaupallistamisessa ja taajuushallinnon kehittämisessä sekä näistä saatuja kokemuksia

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa keskityttiin kuvaamaan EU-maissa toteutettuja kaupallistamisia, niissä sovellettuja malleja ja ehtoja sekä näiden kehitystrendejä. Lisäksi analysoitiin eri toimijoiden rooleja kaupallistamisprosessissa sekä käyttöoikeuksien myöntämisellä kerättyjen varojen määrää ja käyttöä. Tutkimus toteutettiin kaikki EU-maat kattavalla aineistotutkimuksella sekä seitsemän EU maan viestintäregulaattorille suunnatulla kyselytutkimuksella. Kyselyyn osallistuneet maat olivat Ruotsi, Tanska, Saksa, Alankomaat, Iso-Britannia, Irlanti ja Espanja.

Toisessa vaiheessa arvioitiin toteutettujen kaupallistamisten vaikutuksia. Vaikutuksia analysoitiin taajuuksien käytön tehokkuuden, verkkoinvestointien, kilpailun sekä loppukäyttäjähintojen näkökulmasta. Tutkimusmenetelminä sovellettiin aineistotutkimusta sekä kolmen EU-maan (Ruotsi, Iso-Britannia, Irlanti) viestintäregulaattorien haastattelua.

Tutkimustuloksia hyödynnetään tausta-aineistoksi viestintäministeri Suvi Lindén asettamalle työryhmälle jonka tehtävänä on selvittää tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja muut käytännön toimenpiteet viestintämarkkinoilla käytettävien radiotaajuuksien käytön kehittämiseksi.

3G-matkapuhelinliittymien kytkykaupan vaikutukset hintatasoon ja viestintäpalveluihin

Selvityksessä on tarkasteltu 3G-matkapuhelinliittymien kytkykaupan vaikutuksia muissa maissa. Selvityksessä tarkastellaan markkinaosuuksia ja hintojen kehitystä. Lisäksi tarkastellaan kytkykaupasta saadut hyödyt sekä kytkykauppaan liittyvät ongelmat.

Tutkimustuloksia hyödynnetään liikenne- ja viestintäministeriön 11.10.2007 asettaman työryhmän tausta-aineistoksi. Työryhmän tehtävänä on seurata ja selvittää kolmannen sukupolven matkapuhelinliittymien kytkykaupan ja hinnoittelurakenteiden vaikutuksia viestintäpalveluiden yleiseen ja erityisesti eri käyttäjäryhmien palveluiden hintatasoon sekä matkapuhelinliittymien kytkykauppaan tai hinnoittelurakenteisiin liittyvät muut mahdolliset vaikutukset kehitettäessä viestintäpalveluita.

Suomen telemaksujen hintataso 2007

Tutkimuksen aiheena ovat Suomen keskeisten telepalvelujen hinnoittelu ja hintojen muutokset. Tutkimus rajoittuu kotitalouksille tarkoitettuihin tuotteisiin ja puheviestintään. Niiden lisäksi mukana ovat myös laajakaistapalvelujen hinnat. Kaikki hintatiedot pohjautuvat julkisiin hinnastoihin.

Tutkimus kartoittaa telemaksujen hintatason 1.1.2007 ja tarkastelee hintakehitystä edeltävän vuoden aikana. Aikasarjojen avulla hintakehitystä on tutkittu myös kuluneen vuosikymmenen ajanjaksolta. Liikenne- ja viestintäministeriö on vuosittain teettänyt vastaavaan hintatutkimuksen jo vuodesta 1992 lähtien.

Oleennaista telemaksujen hintakehitykselle vuonna 2007 oli se, että matkapuhelujen hintakehitys kääntyi nousuun ensimmäistä kertaa 12 vuoteen. Keskimäärin matkapuhelumaksut nousivat 5,3 prosenttia. Laajakaistaliittymien kuukausimaksut sen sijaan jälleen hieman laskivat (-3,7 %) edellisestä vuodesta.

Selvityksen tutkimustuloksilla on seurattu telemaksujen hintatason kehitystä ja pystytty tekemään vertailuja muiden maiden telemaksujen hintatasoon ja kehitykseen.

Kotitalouksien telepalveluiden alueellinen saatavuus 2008

Liikenne- ja viestintäministeriö on vuodesta 2002 noin kahden vuoden välein teettänyt tutkimuksen kotitalouksille tärkeiden telepalveluiden alueellisesta saatavuudesta. Tutkimus koskee kotitalouskäyttäjien peruspalveluita kiinteässä televerkossa, matkaviestinnässä sekä internet-toiminnassa. Erityisesti on selvitetty erilaisten laajakaista- ja matkaviestinpalveluiden saatavuutta yleensä ja erikseen kunnittain. Lisäksi tutkimus on kartoittanut missä laajuudessa keskenään kilpailevia telepalveluita tarjotaan maan eri osissa. Tässä tutkimuksessa on vertailtu palveluiden kehitystä edelliseen selvitykseen nähden. Tutkimuksen tiedot kerättiin toukokuussa 2008.

Tutkimustulosten perusteella laajakaistaliittymien saatavuus on edelleen parantunut Suomessa. Muutokset saatavuudessa ovat kuitenkin hieman aiempaa vähäisempiä. Tutkimuksessa kerätyn aineiston perusteella laajakaistaliittymien saatavuus oli 99 prosenttia toukokuussa 2008. Matkaviestin-verkon 3G-palvelujen saatavuus on parantunut merkittävästi. Toukokuussa 2008 oli 3G-verkkojen väestöpeitto vähintään 75 prosenttia ja maantieteellinen peitto 13 prosenttia.

Tutkimustuloksia hyödynnetään viestintämarkkinalain veloitetta; Liikenne- ja viestintäministeriötä noudattamaan sellaista telepolitiikka, jonka seurauksena televerkkoja ja telepalveluita on kohtuullisin ehdoin kaikkien käyttäjien saatavilla koko maassa.

Lisätietoja:

neuvotteleva virkamies Rainer Salonen, p. 09 160 28395,
@lvm.fi

Raportit löytyvät www.mintc.fi/julkaisut -> Julkaisuja-sarja

13 TIETOYHTEISKUNTAOHJELMA

Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja opiskelussa

CICERO Learning -verkoston tuottamassa selvitystyössä arvioidaan koulujen tieto- ja viestintäteknologian nykytilannetta teknologisten ympäristöjen, ohjelmistojen ja infrastruktuurin, pedagogisen käytön ja vaikuttavuuden sekä osaamisresurssien näkökulmasta. Raportti kuvaa ja arvioi suomalaisissa kouluissa toteutettuja ja käynnissä olevia tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttöön liittyviä hankkeita ja niiden tuloksia. Selvitysraportti esittää näkemyksiä lähivuosien kehittämistarpeista, haasteista ja mahdollisuuksista liittyen tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön tehostamiseen ja lisäämiseen. Selvitysraportin sisältö ja johtopäätökset perustuvat alan kotimaiseen ja kansainväliseen tutkimus- ja selvitystietoon sekä alan asiantuntijoiden haastatteluaineistoon.

Selvitysraportin tuloksia hyödynnettiin hallitusohjelman hankkeen ”Tieto- ja viestintäteknologia koulun arjessa” valmistelussa. Lisäksi sen tuloksia hyödynnetään käynnistetyn hankkeen toimeenpanossa. Hankkeen tuloksista on viestitty sekä Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan ja LVM:n verkkosivustolla että kansallisessa mediassa.

Lisätietoja:

neuvotteleva virkamies Päivi Antikainen, p. 09 160 28460,
@lvm.fi
Raportit löytyvät www.arjentietoyhteiskunta.fi

Lasten ja nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa -kooste

Lasten ja nuorten Mediafoorumi teetti lyhyen ja tiiviin yleiskuvan lasten ja nuorten mediamaailmasta. Selvityksen tarkoituksena on toimia tiiviinä johdatuksena lasten ja nuorten mediamaailmaan vanhemmille, kasvattajille, poliitikoille, virkamiehille, lasten ja/tai median kanssa työskenteleville, sekä kaikille aiheesta kiinnostuneille. Selvitys ei anna suoria vastauksia mediaympäristön tulevaisuudenhaasteista, vaan sen tehtävänä on enemmänkin tiivistää pähkinänkuoreen lasten ja nuorten mediamaailman nykytila sen monimuotoisuudessaan, sekä pohjustaa jatkokeskustelua ja -työtä niin Lasten ja nuorten mediafoorumissa kuin muilla areenoilla Suomessa.

Selvityksen tuloksia hyödynnetään viestintäministeri Suvi Lindén helmikuussa 2008 nimittämän arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan alle eri toimijoiden asiantuntijoista koostuvan Lasten ja nuorten mediafoorumin arvioimaan median ja internetin roolia lasten ja nuorten arjessa. Foorumin yleisenä tehtävänä on edistää lasten ja nuorten valmiuksia toimia sähköisessä viestintäympäristössä sekä pohtia mahdollisia keinoja vähentää sähköisestä viestinnästä lapsille ja nuorille aiheutuvia haittoja. Foorumissa on yli 40 jäsentä niin yksityiseltä kuin julkiseltakin sektorilta.

Selvitys internetin sisältöjä ja pelejä sekä tiedotusvälineiden toimintaa koskevista säännöksistä, määräyksistä ja ohjeista

Tutkimus kokosi tiiviisti yhteen internetin sisältöjä ja pelejä sekä tiedotusvälineiden toimintaa koskevat olemassa olevat säännökset, eettiset normistot, määräykset ja ohjeet Suomessa. Tutkimus kuvasi Suomen lainsäädännön velvoitteita sekä erilaisten eettisten ja toiminnallisten ohjeiden sisältöä. Lisäksi tutkimus selvitti alan itse sääntelyn tarjoamat keinot internetin ja pelien sisältöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnan ohjauksessa.

Tuloksia hyödynnetään internetin sisältöjä ja pelejä sekä tiedotusvälineiden toimintaa koskevassa ministeriön toiminnassa. Selvitystä hyödynnettiin mm. Jokelan tapahtumien jälkipohdintoissa.

Lisätietoja:

neuvotteleva virkamies Aleksandra Partanen, p. 09 160 28671,
@lvm.fi
www.mintc.fi/julkaisut -> Julkaisuja-sarja / Muut julkaisut.

14 SEKTORITUTKIMUS (SETU)

Ministeriö osallistui sektoritutkimuksen (SETU) neuvottelukunnan eri jaostojen esiselvitysten suunnitteluun ja rahoittamiseen. Sektoritutkimuksen neuvottelukunta perustettiin vuonna 2007 koordinoimaan valtion sektoritutkimuksen kokonaisohjausta. Neuvottelukunnan toiminnalla tuetaan ja vahvistetaan hallinnonalakohtaista sektoritutkimuksen tulosohjausmenettelyä. Toiminnan tavoitteena on parantaa ministeriöiden tilaajaosaamista, tehostaa sektoritutkimuksen suuntaamista ja lisätä tutkimuksen hyödyntämistä yli hallinnonalarajojen. Sektoritutkimuksen neuvottelukunnan tehtävänä on erityisesti edistää ja vahvistaa ministeriöiden ja hallinnonalojen välistä sektoritutkimusta koskevaa yhteistyötä.

Alue- ja yhdyskuntarakenteet sekä infrastruktuurit jaosto oli LVM:n vetämä. Esiselvitysten aiheina olivat 1) Miten erilaisten alueiden (metropolialueet, kaupunkiseudut, maaseutu) toimivuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä voidaan määritellä ja mitata 2) Miten verkottunut aluerakenne vahvistaa kaupunkiseutujen ja maaseudun elinvoimaisuutta ja mitkä ovat verkottuneet aluerakenteen edut, haitat ja vaihtoehdot sekä 3) Kuinka alueellista muutosta hallitaan -parhaat keinot ja käytännöt.

Kestävä kehitys jaoston esiselvitykset olivat 1) Ilmastonmuutoksen hillitsemis- ja sopeutumistoimien arviointi ja vertailu 2) Itämeren suojeluskenaarion laatiminen Sternin mallilla 3) Energiatehokkuuden huomioon ottaminen julkisella sektorilla ja 4) Luonnonvaratiedon hyödyntäminen politiikan ja päätöksenteon tukena.

Osaaminen, työ ja hyvinvointi-jaoston osalta ministeriö on rahoittanut kahta esiselvitystä: Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret sekä Julkisen sektorin innovaatiot ja innovaatiotoiminta.

Turvallisuusjaosto laati vuoden 2008 aikana Turvallisuustutkimuksen kansallisen strategian.

Lisätietoja:

osastopäällikkö Pekka Plathan 09 160 28340 tai
liikenneneuvos Martti Mäkelä, 09 160 28637

Alue- ja yhdyskuntarakenteet:
yli-insinööri Risto Murto, p.09 160 28639

Kestävä kehitys: ylitarkastaja Saara Jääskeläinen,
p. 09 160 28560

Osaaminen, työ ja hyvinvointi:
liikenneneuvos Martti Mäkelä, p. 09 160 28637 tai
neuvotteleva virkamies Aleksandra Partanen, p. 09 160 28671

Turvallisuus: Rauli Parmes, 09 160 28380

sähköpostit. etunimi.sukunimi@lvm.fi

<http://www.minedu.fi/OPM/Tiede/setu>

15 KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

NTF

Nordisk Transport Forskning- organisaation tavoitteena on edistää Pohjoismaiden liikennetutkimukseen liittyvää yhteistyötä. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistuu NTF:n johtokuntaan.

Perinteinen toimintamuoto on ollut seminaarien järjestäminen joko liikennepolitiikan kannalta ajankohtaisista tai tutkijoiden verkottumista edistävästä aiheista. Vuonna 2008 toiminta oli tältä osin vähäistä. Suunniteltiin vuoden 2009 aikana toteutettavaksi ainakin ”Land-use and public transport” aiheinen työpaja.

NTF on pyrkinyt entistä voimakkaammin saamaan aikaan myös laajempia yhteisrahoitteisia hankkeita. Vuonna 2005 käynnistettyä Itämeren meriturvallisuusohjelmaa Baltic Sea Safety (BaSSy) jatkettiin. Ohjelmassa tehtiin Itämeren alueen riskikartoituksia ja tulosten pohjalta tehtiin suosituksia IMO:lle reittijakosysteemeistä vaarallisille alueille mm. Ahvenanmerelle. NordForsk:in NORIA-net rahoituksen avulla suunniteltiin vuonna 2009 käynnistettävää yhteispohjoismaista logistiikka- aiheista yhteishakua.

Lisätietoja liikenneneuvos Martti Mäkelä p.09 160 28637,
@lvm.fi

<http://www.ntf-research.org/>

INTERNATIONAL TRANSPORT FORUM

OECD/ International Transport Forum ITF (entinen ECMT) tutkimuskeskus JTRC (Joint Transport Research Center) on Pariisissa toimiva yksikkö, joka organisoii työryhmiä, ”Round Tables”, työpajoja ja seminaareja liikennepolitiikan kannalta ajankohtaisista aiheista. Työryhmissä tehdään myös omaa tutkimusta mutta kaikissa toimissa on olennaista koota tutkimustuloksia johtopäätöksineen sekä politiikkasuosituksineen eri maissa tai kansainvälisissä ohjelmissa (esim. EU:n puiteohjelmat) tehdyistä tutkimuksista tai saaduista käytännön kokemuksista. JTRC:n työn tuloksia esitellään ITF:n johtokunnalle ja niistä tuotetaan tausta-aineistoja mm. vuosittaiseen ITF:n ministerikonferenssiin.

JTRC:llä on 3-vuotinen työohjelma 2007 – 2009. Suomalaisia oli vuonna 2008 mukana seuraavissa työryhmissä:

- Greenhouse gas reduction strategies in transport sector
- Surface transport networks: improving reliability and levels of service
- Rail safety and regulatory reform
- IRTAD (onnettomuustietokanta) työryhmä
- Uusia suomalaisia kiinnostavia työryhmiä oli käynnistymässä seuraavista aiheista:
- Globalisation and trade: freight transport supply chains and maritime gateways
- Intermodal rail terminals: increasing competition and improve level of service
- Mobility management: satellite, mobile and other technology applications
- Pedestrian safety

Lisätietoja:

Martti Mäkelä, p.09 160 28637, @lvm.fi

<http://www.internationaltransportforum.org/home.html>

COST

COST-hankkeita (COST Actions) käynnistetään tutkijoiden esittämistä aiheista poikkitieteellisyyttä ja verkostoitumista korostaen. COST- hankkeissa tutkimusryhmille tarjotaan johtamisen kokous- ja sihteeristöpalveluja, korvataan kokousten osallistumiskuluja, rahoitetaan nuorten tutkijoiden lyhytaikaisia vierailuja sekä tuetaan yhteisten tutkimustulosten julkistamista ja tiedotusta.

Hankkeisiin osallistuvilla tutkimusryhmillä tulee olla rahoitus omalle tutkimukselleen. COST-toiminnalla halutaan tukea erityisesti nuorten tutkijoiden ja uusien tutkimusryhmien verkostomaista yhteistyötä uusilla tieteen ja teknologian aihealueilla. Vaikka toiminta on Eurooppa-keskeistä, verkostoihin halutaan tutkimusryhmiä kaikkialta maailmasta.

COST-toimintaa ohjaavat siihen liittyneiden maiden edustajat. Euroopan tiedesäätiön ESF:n alainen COST-toimisto avustaa hankkeiden hallinnoinnissa. COST-hankkeiden yhteistyön rahoitus tulee Euroopan Unionin tutkimuksen puiteohjelmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriön roolina on antaa uusista hanke-ehdotuksista asiantuntijanäkemyksiä, edistää tiedon levittämistä COST mahdollisuuksista ja hankkeista sekä neuvoa hankkeiden hauissa.

Lisätietoja:

Pekka Lahti VTT, @vtt.fi,

Ulla Priha Tiehallinto ja

Martti Mäkelä, 09 16028637

http://www.cost.esf.org/domains_actions/tud

EUROPOLAR ERA-NET

Verkostohankkeen tavoitteena on kansallisten polaarialueiden tutkimusta rahoittavien organisaatioiden yhteistyön edistäminen. Liikenne- ja viestintäministeriö lähti mukaan konsortioon tutkimuslaitostensa Merentutkimuslaitoksen sekä Ilmatieteen laitoksen laajan polaarialueiden tutkimuksen vuoksi.

Vuoden 2008 käynnistettiin ilmastonmuutokseen liittyvän PolarCLIMATE ohjelman haku. Esitarjousten perusteella on pyydetty tarkemmat tarjoukset 19 konsortiolta 6.3.2009 mennessä. Rahoitusta saatiin koottua kansallisilta rahoittajilta noin 8 miljoonaa euroa 3-4 vuotta kestäviin hankkeisiin. Lisäksi hankkeissa hyödynnetään eri maiden käytössä olevia polaarialueiden tutkimuksen infrastruktuureja.

Verkottamishankkeen EU- rahoitus loppuu helmikuussa 2009. Pilottivaiheessa on harjoiteltu erilaisia yhteistyön malleja sekä koottu tietoa eri maiden kansallisista ohjelmista sekä tutkimusinfrastruktuureista. Tarkoituksena on, että mahdollisimman moni mukana olleista organisaatioista jatkaisi yhteistyötä jatkossa muissakin kuin PolarCLIMATE ohjelmassa. Tähän tarkoitukseen on laadittu Memorandum of Understanding (MoU).

Lisätietoja:

Kaj Riska, p. 050551498 @ils.fi

<http://www.europolar.org/>

<http://www.esf.org/research-areas/european-polar-board-epb/polarclimate.html>

ERA-NET TRANSPORT

Tutkimuksen 6. puiteohjelmasta rahoitetun hankkeen ensimmäisessä vaiheessa on luotu perusta kansallisten t&k-rahoittajien kansainväliselle yhteistyölle. Vuonna 2008 käynnistettiin 7. puiteohjelman rahoittama ERA-NET TRANSPORT II – jatkohanke. Hankkeessa käytetään hyödyksi ERA-NET TRANSPORT I:ssä kerättyä kokemusta ja tietoa. Yhteistyötä valmisteltiin mm. hiilidioksidipäästöjen vähentämisestä, ruuhkamaksuista, syrjimättömästä ja esteettömästä liikkuvuudesta sekä tieturvallisuudesta.

Lisätietoja:
 liikenneneuvos Martti Mäkelä, 09 160 28637 ja
 erityisasiantuntija Siru Nylén-Karo, 09 160 28478
 @lvm.fi

EU:n 7. PUITEOHJELMA (2007–2013)

Komission 7. puiteohjelman yhteistyö-ohjelman teeman liikenne ja ilmailu ohjelmakomiteassa käsiteltiin toisen haun tuloksia ja valmisteltiin vuoden 2010 työohjelmaa. Toinen hakukierros päättyi kesällä.2008.

Tavoitteena on jatkaa turvallisempien, ympäristöystävällisempien ja ”älykkäämpien” eurooppalaisten liikennejärjestelmien kehittämistä kaikkien kansalaisten hyödyksi. Liikenne temaattisena alueena sisältää lentoliikenteen, kestävä pinaliikenteen eli rautatie-, tie- ja vesiliikenteen sekä satelliittinavigointijärjestelmä Galileon tuen. Lentoliikennetutkimuksen tavoitteena on ympäristöystävällisyys, ajankäytön tehokkuus, matkustajaturvallisuus ja – tyytyväisyys, kustannustehokkuus, lentokoneiden ja matkustajien suojele sekä tulevaisuuden lentoliikenne. Pinaliikenteen tutkimuksella pyritään myös lentoliikenteen tavoin ympäristöystävällisyyteen sekä kannustamaan kulkutavan muutokseen ja ehkäisemään ruuhkia, tavoitellaan kestävä kaupunkiliikkuvuutta, turvallisuuden paranemista ja kilpailukyyn vahvistamista.

Liikenneohjelman lisäksi liikenneaiheita on myös puiteohjelman muissa osissa, kuten ICT-, ympäristö-, energia. ja turvallisuusohjelmassa.

Lisätietoja:
 liikenneneuvos Martti Mäkelä, 09 160 28637, @lvm.fi
http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html
www.tekes.fi/eu

16 MINISTERIÖN VIESTINTÄ

Verkkoviestinnän palveluiden kehittäminen

Ministeriön verkkopalvelu lvm.fi uudistui vuonna 2008. Uudistuksessa selkeytettiin sivuston rakennetta ja ilmettä, parannettiin tietojen löydettävyyttä, kehitettiin palvelun ajankohtaisosiota ja otettiin käyttöön RSS-tietovirtoja. Lisäksi panostettiin ministeriössä vireillä olevien asioiden löydettävyyteen.

Sivuston perussisällöt tarkistettiin ja käännettiin ruotsiksi ja englanniksi.

Verkkosivuston sisällönhallintasovellus ja alustaratkaisu uusittiin ajanmukaisiksi ja palvelun ylläpitoprosesseja kehitettiin.

Uudistunut verkkopalvelu julkaistiin kesäkuussa 2008.

Hankkeen määrittelyvaihe ajoittui vuodelle 2006. Määrittelyvaiheeseen osallistui verkkopalvelun toimitusneuvosto, jonka jäsenet edustavat ministeriön osastojen ja yksiköitä. Määrittelyprojekti johdettiin ministeriön viestinnästä. Uudistusprojektin toteuttamisvaihe alkoi vuonna 2007 ja uudistunut verkkosivusto julkaistiin kesäkuussa 2008.

Hankkeen yhteydessä toteutettiin käyttäjättestaus kohderyhmään kuuluvilla käyttäjillä. Käyttäjätestauksen perusteella sivustoon tehtiin hahmottamista ja tietojen löydettävyyttä parantavia muutoksia.

Ennen uudistuneen palvelun käyttöönottoa toteutettiin myös tietoturva-auditointi. Kriittisiä ongelmia ei löydetty.

Hankkeen eri vaiheiden toimittajat kilpailutettiin. Määrittelyvaiheen konsultiksi valittiin Steerco Oy. Projektin toteutusvaiheen toimitti Ch5 Finland Oy ja käyttäjätestauksen ja tietoturva-auditoinnin suoritti Steerco Oy.

Uudistettu sisällönhallintajärjestelmä perustuu Life Ray portaalialustaan ja Navigo Portal sisällönhallintatuotteeseen.

Aikaisemmin liikenne- ja viestintäministeriön verkkosivustoa oli uudistettu useina erillisinä hankkeina. Tämä johti sisällöiltään ja toimintaperiaatteiltaan epäyhtenäiseen palveluun. Nyt palvelun toimintaperiaatteet, alusta, sisältörakenteet ja ilme on ajanmukaistettu. Uudistukset edesauttavat palvelun jatkuvaa kehittämistä.

Lisätietoja:
verkkopäätoimittaja Antti Ellonen, p.09-160 28334, @lvm.fi

Liikenneturvallisuuskampanjoinnin kehittäminen

Maaliskuussa 2008 lanseerattiin Valppain mielin -tunnus useiden eri toimijoiden yhteiselle liikenneturvallisuuskampanjoinnille. Tähän saakka kampanjointi on ollut laaja-alaista mutta vailla yhteistä tunnusta. Työ yhteisen tunnuksen ja toiminnan kehittämiseksi aloitettiin vuonna 2007.

Valppain mielin -yhteistyössä ovat mukana liikenne- ja viestintäministeriön lisäksi Liikenneturva, Poliisi, Tiehallinto, Ajoneuvohallintokeskus, Liikennevakuutuskeskus, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL, Suomen Taksiliitto ja Linja-autoliitto.

Lisäksi yhteistä tunnusta käytetään kampanjoinnissa tasoristeysturvallisuuden puolesta. Tasoristeyskampanjoinnissa ovat mukana Ratahallintokeskus, liikenne- ja viestintäministeriö, Rautatievirasto, Liikenneturva, VR ja Liikennevakuutuskeskus.

Valppainmielin.fi-nettisivusto kokoaa yhteen tietoa turvallisesta ja sujuvasta liikenteestä. Sivuilla on ajankohtaistietoa sekä ohjeita ja liikennesääntöjä.

Ensimmäinen varsinainen Valppain mielin -kampanja oli Euroopan liikenneturvallisuuspäivä 13.10.2008. Päivän teemana oli kaupunkien liikenneturvallisuus (Road Safety in our Cities). Suomessa korostettiin erityisesti suojatiesääntöjä ja heijastimen käyttöä.

Valppain mielin -kampanja järjesti liikennealan viranomaisten ja järjestöjen kanssa laajassa yhteistyössä liikenneturvallisuuspäivän tapahtumat seitsemässä kaupungissa, jotka olivat Helsinki, Turku, Tampere, Oulu, Jyväskylä, Lahti ja Mikkeli.

Vuoden 2009 yhteiskampanjointia alettiin valmistella vuoden 2008 lopulla.

Lisätietoja:
tiedottaja Marjo Jäppinen, 09 160 28329, @lvm.fi

Sisäinen viestintä

Ministeriössä tehtiin keväällä 2008 sisäisen viestinnän tutkimus. Edellinen vastaava tutkimus tehtiin vuonna 2003. Silloin ministeriön intranet oli juuri otettu käyttöön. Liiveri-intranet on vakiinnuttanut asemansa, ja ministeriössä on otettu käyttöön uusia sisäisen viestinnän keinoja (mm. kansliapäällikön juttutuokio ja blogi).

Tutkimuksella selvitettiin:

- 1) Miten ministeriön sisäiselle viestinnälleen asettamat tavoitteet ovat toteutuneet (LVM:n viestintästrategia, johdon linjaukset)
- 2) Miten tilanne on muuttunut viime kyselytutkimuksesta (sisäisen viestinnän kyselytutkimus 2003)
- 3) Sisäisen viestinnän kanavien riittävyys ja toimivuus (Liiveri, Liiverin paperikooste, kansliapäällikön juttutuokiot, yksikkökokoukset), miten uudet sisäisen viestinnän työvälineet ja käytännöt on otettu ministeriössä vastaan
- 4) Miten tieto yksiköiden ja osastojen välillä sekä johdon ja työntekijöiden välillä kulkee, minkälainen keskustelukulttuuri ministeriössä on.

Tutkimuksen teki Viestintätoimisto Pohjoisranta Oy. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena koko henkilöstölle. Tutkimukseen vastasi 99 ministeriöläistä, vastausprosentti oli 59 %. Tutkimustuloksia käytetään hyväksi mm. uuden intranetin suunnittelussa.

Lisätietoja:
julkaisutoimittaja Hannele Sartjärvi, 09 160 28332, @lvm.fi

17 HALLINNON KEHITTÄMINEN

Liikennehallinnon virastouudistus LIIVI

LVM asetti toukokuussa 2008 kolme työryhmää (ohjausryhmä sekä kaksi selvitysmiesten johdolla toimivaa selvitysryhmää) selvittämään liikennehallinnon väylävirastojen yhdistämistä väylävirastoksi sekä liikennealan turvallisuusvirastojen ja väylävirastojen turvallisuustoimintojen yhdistämistä turvallisuusvirastoksi.

Tavoitteena oli 31.3.2009 mennessä tehdä ehdotus virastojen uudelleen organisoinnista siten, että väylä- ja turvallisuusvirasto voivat aloittaa toimintansa vuoden 2010 alusta. Toimeksiannossa painotettiin erityisesti hyvää ja vuorovaikutteista yhteistyötä henkilöstön kanssa sekä avointa ja laadukasta viestintää työn aikana.

Vuoden 2008 aikana

- Selvitysmiesten johdolla laadittiin virastojen uudelleen organisointia koskeva väliraportti, jonka pohjalta hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä päätti 26.11.2008 että uudistuksen valmistelua voidaan jatkaa esitetyllä tavalla.
- Hahmotettiin virastonselvityksen tueksi uusien virastojen strategiaperustaa, tehtäviä, organisaatorakennetta ja ohjausta yhteensä parissakymmenessä työpajassa yhteistyössä virastojen johdon ja asiantuntijoiden kanssa. Työssä käytettiin asiantuntijana hallinnon kehittämiseen perehtynyttä konsulttitoimistoa.
- Toteutettiin syyskuussa 2008 virastojen henkilöstölle suunnattu kysely, jonka tarkoituksena oli tuottaa tietoa henkilöstön näkemyksistä liikennehallinnon virastouudistukseen.
- Perustettiin virastoille ja ministeriölle yhteinen Extranet -palvelu LIIVI, jonne on koottu virastouudistushankkeen keskeinen aineisto kaikkien virastojen ja LVM:n yhteiseen käyttöön. Viestinnän suunnittelussa ja toteuttamisessa on avustanut viestintätoimisto.
- Käynnistettiin uusien virastojen sijoittamisselvitysten laadinta joulukuussa 2008. Selvitykset valmistuivat maaliskuussa 2009.

Lisätietoja:
liikenneneuvos Eeva Linkama, p. 09 160 28476, @lvm.fi
www.liivi.fi

MAHTI-asianhallintajärjestelmä

Liikenne- ja viestintäministeriön, valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtioneuvoston kanslian ja oikeuskanslerin viraston yhteisessä MAHTI-asianhallintajärjestelmä-hankkeessa määriteltiin ja toteutettiin yhteinen asianhallinnan perusrunko, joka sovitetaan organisaatioiden omissa hankkeissa kunkin viraston tarpeita vastaavaksi. Yhteiseen alustaan määriteltiin mm. 10 yhteistä asiakirjapohjaa ja 5 yhteistä raporttia. Erityistä huomiota kiinnitettiin määrittelyissä valmisohjelmiston käytettävyyden parantamiseen. Oikeuskanslerin virasto otti MAHTI-asianhallintajärjestelmän ensimmäisenä käyttöön lokakuussa 2008.

Liikenne- ja viestintäministeriön asianhallintahankkeessa aloitettiin organisaatiokohtaisten ohjaustietojen, tiedonhallintasuunnitelman määrittely, mikä edellyttää kaikkien ministeriön tehtävien ja niiden työnkulkujen sekä asiakirjatyyppien määrittelyä. Lisäksi suunniteltiin järjestelmän hallinnollista tietoturvaa ja aloitettiin organisaatiokohtaisten asiakirjapohjien määrittelytyö.

Lisätietoja:
tietopalvelupäällikkö Anne Miettinen,
p.09 160 28394, @lvm.fi